Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-hээ гарана | № 289 (14400) | 1976 оной декабрийн 11, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим малшадай нэгэн Галина Аверьяновна Брылевае зураг дээрэ харанат. Энэ нүхэр даажа байhан 19 үнеэдэйнгээ тус бүриhөө үбэлэй hарануудта 1800 килограмм hү haaxa социалис уялга абанхай. Тэрэ мүнөө калтатайгаар ажаллажа байна. Жэшээнь, байгша онҺ үнеэн бүриhөө 2900 килограмм hү haaxa уялгаа баhал дүүргэхэ дүтэлэнхэй.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

БАЙГАЛ-АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМАЙ БАРИЛГАШАД, ХАБСАРГАГШАД, ПРОЕКТ ТАБИГШАД, АШАГЛАГШАДТА, ПАРТИЙНА, КОМСОМОЛОЙ БА ПРОФСОЮЗАЙ ЭМХИНҮҮДТЭ, БАРИЛГЫН БҮХЫ ХАБААДАГШАДТА

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Ажалай шэнэ амжалтаартнай — барилга-хабсаргалгынгаа хүдэлмэриин жэлэй программые, оронойнгоо транспортна асари ехэ энэ линидэхи барилгын талаар 1976 ондо абаhан социалис уялгануудаа болзорhoo урид дүүргэhэнтэйтнай дашарамдуулан, таанадые үнэн зүрхэнhөө амаршалнаб.

Замай түрүүшын ээлжээнэй участогуудые, городууд болон поселогуудые бариха хэрэгтэ оролдолго хүсэлэлгэ гаргаhанай ашаар, эндэхи тольбо нютагуудта богонихон болзор соо ниитэ дээрээ 500 гаран километр ута түмэр харгын линиин участогуудые бариhан, энээгүүр поезднуудые ябуулжа эхилhэн байнат. Тында—Беркакит хоёрой хоорочдохи түмэр замай линиин барилга болзорhoo урид эрхилэгдэжэ байнхай. Яхадай АССР-эй газар дээгүүр гараха түрүүшын хэдэн километр түмэр зам табигдаа. Барилгын индустриин бааза бариха хүдэлмэри үргэн фронтоор ябуулагдана. БАМ-айхидай байра болохо үргэлжэ ханагай гэрнүүдые бэриха түрүүшын завод — Амарай областиин Шимановск хотодохи түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ завод болзорhoo урид ашаглалгада оруулагдаба.

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ Эхэ ороноо дахин баясуулhан Таанадай ажалай амжалтанууд хадаа Сибириин ба Алас-Дурнын үйлэдбэрилгын хүсэ хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ гэhэн КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиндхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула партийна, комсомолой ба профсоюзай эмхинүүдэй ябуулhан эршэ түгэс ехэ хүдэлмэриин үрэ дүн болоно.

БАМ гээшэ Ленинскэ комсомолой гол барилга мүн. Эндэ ажалладаг манай залуушуул совет хүнэй гайхамшаг шэнжэ шанарнуудые үетэдэй уг залгамжалгые, парти ба Эхэ ороной дор хизааргүй үнэн байлгые, ажалай талаар шэн зориг, баатаршалга гаргалгые тодоор элирхэйлэн харуулна.

Байгал-Амарай түмэр замай барилгашад КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1976 оной) Пленумэй шиндхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, түргэнөөр, гарза багатайгаар мүнөө сагай шэнэ техникын дээдэ хэм хэмжээндэ бариха гэжэ партиин табиhан зорилгые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө саашадаашье оролдосотой габшагайгаар тэмсэхэ; бии байhан нөөсэнүүд ба арга боломжонуудаа эгээн хүсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ ябадалда, бүхы хүсэеэ, эрдэм мэргэжэлээ, дүй дүршэлөө зорюулха гээд батаар этигэжэ байhанаа КПСС-эй Центральна Комитет элирхэйлнэ.

Бэрхэтэй аад, хүндэтэй хэрэгтээ ажалай шэнэ илалтануудые, Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ ехэ амжалтануудые түйлахыетнай таанадта, хүндэтэ нүхэдүүд, хүсэнэб.

Л. БРЕЖНЕВ

АМЖАЛТА ТҮГЭС АЛХАМ

Манай совхозой hаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абаhан байгаа. Тингэхэ зуураа фермэдэхи бүхы ажалай, hүнэй шанар hайжаруулха асуудалда онсо анхарал хандуулха гэжэ шиидэhэн юм.

Жэлэй эхиhээ хойшо совхозой hаалишад габшагай hайнаар хүдэлжэ, үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Илангаяа совхозоймнай нэгэдэхи отделениин hаалиин фермын (даагшань нүхэр Кучумова П. А.) коллектив эршэтэ ажалаараа онсо шалгарна. Энэ жэлэй январь-ноябрь hарануудай туршада тус фермын үнеэн бүриhөө 1631 килограмм hүн haaгдаа.

Жэлэй 11 hара соо hү haaxa түсэбөө үлүүлэн дүүргэhэн hаалишад совхоздомнай олон. Тэдэнэй дундаhaa Валентина Ивановна Яковлева, Ольга Дмитриевна Свинина гэгшэдые онсолон тэмдэглэмээр. Нүхэр Яковлева үнгэрhэн үе соо үнеэн бүриhөө 1789 килограмм, нүхэр Свинина 1643 килограмм hү абаhан байна.

Һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй габшагай hайн ажалай ашаар манай совхоз арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ hү гүрэндэ тушааха даабаряа болзорhoонь урид дүүргэбэ. Жэл соо хамтадаа 6600 центнер hү гүрэндэ тушааха түсэбтэй байбал, декабриин 7-до 6804 центнер бэлэдхэлэй пунктда оруулаа. Энэ жэлдэ hү үйлэдбэрилхэ даабаряа совхознай hаяын үдэрнүүдтэ дүүргэхээр багсаагдана.

Манай совхозой hаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, жэлэй дүүрэтэр 350—400 центнер hү түсэбhөө үлүү гүрэндэ худалдаха зорилго табинхай.

В. АГИЛЬДИН,
Дээдэ-Тайлсын совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ.

Хориин аймаг.

СОВЕТ-ЛИВИИН ХӨӨРЭЛДӨӨН ДҮҮРЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Ливиин Араб Республикын Революционно командованиин Соведэй Түрүүлэгшэ полковник Муамар Каддафитай хөөрэлдөөгөө декабриин 9-дэ Кремль дотор дүүргэв. Эдэнэр совет-ливиин харилсаанда хабаатай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэhэн. СССР ЛАР хоёрой хоорондын харилсаа холбоое үргэдхэхэ ба гүнзэгырүүлхэ аласай зорилгонуудые тодорхойлhон байна. Тэрэшэлэн хоёр талые hонирхуулдаг уласхоорондын асуудалнуудаар hанал бодолнуудаа бүхы талаарнь зүбшэлжэ дүүргэбэ.

Хамтын документнүүд зүбшэлэгдэн абтаа.

Хөөрэлдөөн бүтэмжэтэй, хани ёhоной оршон байдалда үнгэрбэ. (ТАСС).

СОВЕТ-ЛИВИИН ДОКУМЕНТНҮҮДТЭ ГАР ТАБИГДАА

Декабриин 9-дэ Кремль дотор совет-ливиин документнүүдтэ гар табигдаа.

Гар табилгын үедэ:

Совет талаhаа — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдтэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо К. А. Халилов, СССР-hээ ЛАР-та байдаг элшэн сайд И. Н. Якушин ба бусад тушаалтад:

Ливиин талаhaa — ЛАР-ай Революционно командованиин Соведэй Түрүүлэгшэ полковник М. Каддафи, Революционно командованиин Соведэй гэшүүн, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ахамад командалагша подполковник Абу Бакр Юнес Джабер, Революционно командованиин Соведтэй холбоо барисаанай талаар гүрэнэй министр Таха Шериф Бен Амер, гадаадын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй министр Али Абдель-салам Трейки, ЛАР-haa СССР-тэ байдаг элшэн сайд Дау А. Суейдан ба бусад тушаалтад байба.

Иимэ документнүүдтэ гар табигдаа гэбэл:

Далай дээрэ суднаар ябалга тухай СССР-эй правительствын ба ЛАР-ай правительствын хоорондын хэлсээндэ СССР-эй правительствын түлөө — СССР-эй далайн флодой министр Т. Б. Гуженко, ЛАР-ай правительствын түлөө — промышленностиин ба байгаалиин баялигуудай министр Джадалла Азуз ат-Тальхи гэгшэд гар табиба;

Экономическа ба техническэ харилсаа холбооной асуудалнуудаар хөөрэлдөөнэй протоколдо ГКЭС-эй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, Джадалла Азуз ат-Тальхи гэгшэд гар табяа.

СССР-эй ба ЛАР-ай хоорондын 1977—1978 онуудай соёлой харилсаа холбооной программада СССР-эй правительствын түлөө — СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо И. Н. Земсков, ЛАР-ай правительствын түлөө—ЛАР-ай МИД-эй экономическа ба техническэ харилсаа холбооной талаар комитедэй түрүүлэгшэ, элшэн сайд Хейри Бен Амер гэгшэд гар табиба.

(ТАСС).

ОРОН НЮТАГАА БУСАБА

Ливиин Араб Республикын Революционно командованиин Соведэй Түрүүлэгшэ полковник Муамар Каддафи нютагаа бусахана декабриин 9-дэ Москваhaa мордоо. М. Каддафи КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй уряалаар, албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээ.

Ливиин Араб Республикын ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудай хиидхэгдэhэн аэродром дээрэhээ М. Каддафиие КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдтэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев болон бусад үдэшэбэ.

(ТАСС).

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

ДУТАГДАЛНУУДАА ДАРЫ УСАДХАХА

Нэмжээ үргэн тала дайда, хада уулануд саhан хүнжэлөөр хушагдажа, шэмэрүүн хүйтэн үдэрнүүд hубарилдан ерэбэ. Хүдөөгэй ажалшадай эгээл харюусалгатай хаhа — малай үбэлжэлгэ түлэг дундаа ябажа байна. Энэ хадаа хүдөө ажахын жэлэй шиидхэхы үе мүн. Юуб гэхэдэ, эдэ hарануудта бүхы хурьгад, олонхи тугал абтадаг, мал ажалай продукциин хахадhaa ехэнь үйлэдбэрилэгдэдэг. Тиимэhээ үбэлжэлгэеэ hайнаар, эмхитэйгээр үнгэргэхэ гээшэ бүхы малшадай, мэргэжэлтэдэй, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ажалай ехэ шалгалта болохо байна.

Бидэ Загарайн аймагай «Гигант», Карл Марксын нэрэмжэтэ, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай hаалиин фермэнүүдээр ябажа, ажал хэрэгтэйнь, байра байдалтайнь танилсаhан байнабди.

«Гигант» колхоз байгша ондо гүрэндэ 9.900 центнер hү худалдаха түсэбтэй. Жэлэй 11 hарын туршада 8.639 центнер худалдагдаа гэхэ гү, али жэлэй дүүрэтэр үшөө 1261 центнер hү тушааха болоно. Жэлэй эсэс болотор хори гаран хоног үлэбэ. Эды шэнээн hү гүрэндэ худалдаха арга боломжо колхоздо бии гээшэ гү?

Колхоз ноябрь hарада оройдоол 390 центнер сагаан эдеэ бэлэдхэлэй пунктда тушаагаа. Мэргэжэлтэдэй тооложо үзэхэдэ, декабрь соо шадаал hаа 600 центнер hүн тушаагдаха байна. Энээн дээрэhээ хараад үзэхэдэ колхоз гүрэндэ hү худалдаха жэлэй түсэб дүүргэхэгүйнь элирнэ. Мүн hү haaxa түсэбыншье дүүргэгдэхэгүй. Түсэбэй ёhoop 12.400 центнер hү haaxa аад, жэлэй эхиhээ 10.248 центнер абаа.

Ямар ушарhaa тус колхоз хараалhан түсэбөө бэелүүлжэ шадахагүйнь гээшэб? Али тэжээл хомор юм гү? Үгы даа. «Гигант» колхоздо үбhэн, бусад тэжээл нёдондонойхиhoo ехээр бэлэдхэгдэнхэй, тэжээлэй 6 единицын хэмжээнэй хоол үдэртөө үнеэдтэ үгтэнэ. Эды шэнээн тэжээл эдюулээд, үнеэн бүриhөө үдэрэй 6—7 килограмм hү haaxa арга боломжо бии. Харин эндэ үнеэн бүриhөө сүүдхэдээ 2—3 килограмм hү абаха ябадал ушарна. Энэмнай бага гээшэ. Эндэхи hаалишадай октябрь hарын дүн харахада, оройдоол хоёр hаалишан — А. П. Шульгина, Н. А. Хасанова гэгшэд үнеэн бүриhөө үдэрэй 5 килограмм hү haahaн байна.

Колхоздо бүхыдөө 30 hаалишан бии юм. Тэдэнэй хахадhaa олонхинь үнеэн бүриhөө үдэрэй 3 килограммhaa дээшэ hү haaнагүй. Үнеэдэйнь байра яhала hайн гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, hаалиин гурбадахи фермын ажал оньhон техникын хүсөөр хэгдэнэ. Досоонь — сэбэр. Энэ фермэ колхоз соогоо түрүү зэргэдэ ябадаг юм. Гүрэндэ hү худалдаха гурбан кварталай түсэб дүүргэhэн байна. Энэ амжалта hаалишадай оролдосын ашаар, мүн сэбэр, тоhолиг ехэтэй hү тушаадаг дээрэhээ түйлагдаа. Теэд фермын hү haали бишагай дээшэлнэгүй. Гурбан кварталай туршада үнеэн бүриhөө 1630 килограмм hү haaxa түсэбтэй аад, 1586 килограмм абаа. Энэ асуудалаар фермые даагша И. Т. Афанасьевта хандахадамнай, иигэжэ хэлэбэ:

— Зунай hарануудта үнеэдэймнай бэлшээри ехэ муу, фермэhээ холо байжа, haaлимнай дээшэлээгүй. Мүн тиихэдэ энэ жэлдэ үнеэднай орой тугаллаа гэхэ мэтээр алдуугаа сагааруулха hаналтай байба.

Үнеэдэй дулаан байрада оруулагдаhaаршье, hү haaлинь дээшэлнэгүй. Юуб гэхэдэ, эндэхи тэжээл бэлэдхэхэ цех хүдэлгэгдэнэгүй. Энэ шухала түхеэрэлгэ үндэр табсан дээрэ тодхогдоhон байгаа. Теэд тэндэхи шалань муудаа гээд, бүхы түхеэрэлгэеэ задалжархёод, мүнөөшье хүрэтэр тодхоногүй. Мүнөө үедэ хэршэгдэhэн hолоомоёо талха тариянай зүйлтэй hаалишад худхаад, үнеэдтэ хуурайгаар үгэнэ. Энэ колхоздо бүдүүн тэжээл зүбөөр буйлуулжа эдюулхэ гэжэ оролдоногүй.

Энэ ажахын хүршэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо баhал иимэ байдал харагдана. Колхоз мүнөө үедэ гүрэндэ hү худалдаха жэлэй түсэб дүүргэхэ дүтэлөө. Түсэбэй ёhoop 6380 центнер hү худалдаха байhан haa, декабриин нэгэнэй байдалаар 6290 центнер тоhоной заводто эльгээ. Колхоз 4 процентhээ дээшэ тоhолигтой hү тушааха. Тиимэhээ гансал тоhолигтой hү тушааhанаарнь түлэо колхоздо ехэ hүн нэмэжэ тоологдоно бшуу. Гүрэндэ эрхим шанартай hү тушааха гээшэ hайшаалтайшье, баяса мэдээшье хэрэг гээшэ. Теэд эномнай үйлэдбэрилhэн продукциингаа нэгэл талые харахан ябадал болоно. Эндэхи малшад, мэргэжэлтэд болон хүтэлбэрилэгшэд hүнэй гансал шанарые хараад, тоо болон хэмжүүртэ анхарал багаар хандуулна.

Тус колхозой hаалиин нэгэдэхи фермэ (даагшань Д-Х. Максарова) ганса колхоз соогоошье бэшэ, харич аймаг дотороо hайн гэжэ тоологдодог юм. Теэд энэ фермын бодото байдал харахада, ехэ зүдэрүү, тулюур байна. Тэжээлээр муу гэхын аргагүй. Зүгөөр байра байдалынь задагай, эмхи гуримгүй. Аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэл энэ фермэдэ тэжээл бэлэдхэхэ цех түхеэрhэн аад, тэрэнээ мүнөө болотор ашаглалгада оруулаагүй байhаар Энэ фермэдэ үнеэдые haaxa оньhон түхеэрэлгэ тодхогдоhон аад, мүнөө ямаршье ашаг үрэ үгэнгүй, шоройн тооhондо дарагдажа хэбтэнэ. Эдэ бүхы техникэ hаалишадай хүдэлмэри хэды шэнээн хүнгэдхэхэ, ажалайнь бүтээсэ дээшэлүүлхэ байгааб? Тэрэниие тодхохын тула хэды шэнээн мүнгэн, зөөри гаргашалагдааб?

Тэрэшэлэн энэ фермэдэ үнеэдые саг болзор соонь урэжүүлхэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандана. Байгша ондо үнеэдынь ехэ оройтожо тугаллаа (урэжүүлэгшэнь Е. Никитина). Хэнэйшье мэдэhээр, намар, эртэ үбэл тугаллаhан үнеэд зунай хүхэ ногоондо гараhадаа, заабол hүеэ нэмээжэ, хоёр дахин ехэ hү үгэдэг ха юм. Тиихэдэ эндэ үнеэдые тусхай гаhалга соо байлгажа тугаллуулха ажал эмхидхэгдэнэгүй Фермэ дээрэ үнеэдые тугаллуулха байра нёдондо түхеэрэгдэhэн аад, хооhон байhан зандаа. «Юундэ энэ байраяа хэрэглэнэгүйбта?» гэжэ асуухада: «Хүсэд дулаалагдаагүй. Хүйтэн.» гэhэн богонихон харюу үгтөөhэн. Теэд энэ бэлэн болоhон байраяа дулаалха арга үгы гээшэ аал?

Һаалишад үнеэдээ иимэ байрада оруулжа, тусхай рационоор эдеэлүүлжэ тугаллуулхадаа, нэгэдэхеэр, тобир hайн түл абана. Хоёрдохеор, hү ехээр haaxa арга боломжотой болоно. Гурбадахяар, үнеэдэй бэе түргэн hайжаржа, ороондо түргэн орохо юм.

«Гигант», XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта тугалнуудые байлгаха профилактори бэлдэгдэнхэй. Тэндэнь хододоо дулаан, сэбэр. Нарай тугалнуудай амиамяараа байха дабхар оёортой багахан хорёонууд хэгдэнхэй. Дабхар оеор дээрэ дэбдигдэhэн hолоомон хододоо хуурай байдаг. Тиимэhээ тугалнууд хүйтэ абанагүй. Томо болоhон тугалнууд хүсэ шадалаараа, эрэ эмээрээ илгагдажа, ветеринарна шалгалтада ороод, ондоо байрада оруулагдана.

Харин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи фермэдэ нарай тугалнууд хоёр-гурбаараа халуун болотор түлижэрхиhэн багахан гаhалганууд соо байлгагдана. Оёортонь хюреэгэй хибэдэhэ хаянхай, тэрэнь үдэр бүри hэлгэгдэбэшье, шал нойтон. Иимэ байрада байhан тугалнууд хүйтэ абангүй яаха гээшэб. Байгша ондо энэ фермэдэ арбаад тугал гарзалаа. Дээрэ дурсагдаhан дутуу дундануд юу харуулнаб гэхэдэ. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо тугал абалгада, тэдэниие hайнаар, зоотехническэ заабариин ёhoop тэнжүүлхэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандана.

XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Мухар-Талын фермын ажал хэрэг дээрэ дурсагдаhан фермэнүүдтэ орходоо нэгэ бага дээрэ гэжэ hанамаар. Тинбэшье дутуу дундануд үшөөл ушарна. Жэшээлбэл, үнеэдые haaxa оньhон түхеэрэлгэнь хүдэлгэгдэнэгүй, hаалишад хашаанайнгаа нэгэ захаhaa нүгөөдэдэ хүрэтэр малай тэжээл өөhэдөө зөөнэ. Үнеэдээ саг болзортонь эдеэлүүлхын тула hаалишад 2—3 час урид ерэжэ, тэжээл бэлэдхэхэ баатай болоно. Гансал hаалишадай энэ хүндэ хүшэр ажалдаа оролдосотой hайнаар хандаhанай ашаар тус фермэ гүрэндэ hү худалдаха жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргээ. Түсэбөөр хараалагдаhан 3.000 центнерэй орондо 3.264 центнер худалдаад байна. Мүн hү haaxa түсэбшье дүүргэгдэхэ болоо.

Тобшохоноор хэлэхэдэ, эдэ ажахынуудта дурсагдаhан дутуу дундануд малшадай ажалай эмхидхэлэй hулаhaa дайралдана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тэдэниие дары усадхаха арга боломжонууд бии. Тиимэhээ hаалишадай байра байдал эрид hайжаруулаад, тэдээндэ онсо анхарал хандуулжа, урмашуулгын хүдэлмэри, социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхээд байбал, ажалайнь бүтээсэ нилээд дээшэлхэ байна.

Л. БАДУЕВ,
республикын арадай хиналтын комитедэй штатнабэшэ инспектор.
Ф. МАНГУТОВ,
Загарайн аймагай хиналтын комитедэй инспектор.
М. САНДАНОВ,
манай корреспондент.

Комсомолой ажабайдал

ТАБАН ЖЭЛДЭ—ЗАЛУУШУУЛАЙ ЭДЭБХИ, ҮҮСХЭЛ

Байгша оной декабриин 7-до КПСС-эй обкомдо республикын хүдөөгэй комсомолой организацинуудай секретарьнарай зүблөөн боложо дүүрэбэ. Эндэ суглараһан комсомолой хүтэлбэрилэгшэд «КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1976 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдһээ үндэһэлэн, хүдөөгэй комсомолой организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсээ. Тус асуудалаар ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **В. Д. Раднаев** элидхэл хэһэн байна.

— «КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1976 он) Пленумэй дүнгүүд болон областной ба городской партийна организацинуудай саашадаа бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэһэн областной партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ партиин обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев үгэ хэлэхэдээ, республикымнай комсомолой организацинуудай урда табигдажа байһан зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоо һэн — гээд нүхэр Раднаев элидхэлээ эхилээ. — Тиихэдээ комсомолой организацинуудай ябуулха хүдэлмэриин гол шэглэлнүүдые онсолон заагаа. Тоолобол, залуушуулай дунда эмхидхэлэй, нинтэ-политическэ горитой хүдэлмэри ябуулха, социалис мүрысөөнэй эмхидхэлдэ ехэ анхарал хандуулха, комсомолшууд болон залуушуулые хүдөө ажахыда ажаллахыень бүри олоор эльгээхэ, коммунис үзэл бодолтойгоор залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгые саашаадань һайжаруулха зорилгонууд болоно.

Эдэ зорилгонуудаа хэр дүүргэжэ байна гээшэб гээд харахада, омогорхол түрүүлмээр жэшээнүүд олон. Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозой (секретариинь коммунист Ф. Тихонов), Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой (секретариинь коммунист С. Цыренжапова) комсомолой организацинуудта залуу хүбүүд, басагадые хүдөө ажахыда хүдэлгэхэ талаар горитой юумэн хэгдээд байна.

«Искра» колхоздо механизаторнуудай кадрнууд дуталдадаг байһан юм. Тиимэһээ эндэхи комсомолой комитет Хүйтэнэй дунда һургуулитай нягта холбоо барисаа байгуулаад, тэндэ механизаторнуудые бэлдэхэ хэмжээнүүдые абаа. Энэ һургуули дүүргэһэн олон һурагшад мүнөө колхоздо ажаллана. Онсолходо, механизаторнуудай уг залгамжалһан бүлэгүүд нилээн олон болонхой.

Фадей Михайлович Борисов үнинэй, дүй дүршэлтэй механизатор юм. Тэрэнэй гурбан хүбүүд—Фёдор, Пётр, Иван — эсэгынгээ мэргэжэл шудалжа, мүнөө бултадаа хамта ажаллана. 1976 оной таряа хуряалгын дүнгөөр ехэ хүбүүн Федорынь колхозойнгоо чемпион боложо, эсэгээ яһалашье баясуулаа.

Үшөө тиихэдэ Власовтанай бүлые абаад харая. Эсэгэнь, Савелий Иванович суута механизатор, Ленинэй ордентой. Тэрэнэй хүбүүд, Яков Пётр хоёр баһал трактор, комбайн жолоодоно.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб? Нэн түрүүн ВЛКСМ-эй комитедэй эмхидхэлэй хүдэлмэриин үрэ дүн болоно. Иигэжэ саг үргэлжэ, гол шэглэлтэйгээр тус хүдэлмэриеэ ябуулһанайнь ашаар лэ колхозой бүхы механизаторнуудай 60 процентнь залуушуул болонхой ха юм.

Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхоздо олон залуу хүбүүд, басагадые мал ажалда хүдэлхыень эльгээнэ. Рая Тарбаева, Рита Тозиева болон бусад залуу хонишод эдэнэрэй дундаһаа онсо шалгардаг. Жэшээлхэдэ, нүхэр Тозиевагай даадаг комсомол-залуушуулай хонишодой бригада үнгэрэгшэ үбэлжэлгын дүнгөөр даажа байһан 100 эхэ хонин бүриһөө 102 хурьга абажа, түлжүүлээ һэн. Иимэ һайн һайхан жэшээ дээрэ залуу үетэниие хүмүүжүүлхэдэ үрэ дүнгынь һайн, ашаг үрэнь ехэ байха гэжэ һанагдана.

Амжалтатай һайнаар ажаллажа ябаһан залуу механизаторнууд, хонишод, һаалишад, мал адуулагшад мандаа олон. Сэлэнгын аймагай Химнын совхозой ахалагша хонишон Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Ц-Д. Шиндаков, Түнхэнэй аймагай Саяанай совхозой һаалишан Д. Хапхаранов, Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой һаалишан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Н. Лхамажапова, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой комбайнер Л. Рычков болон бусад ажалай түрүүшүүл үетэн нүхэдтөө һайн һайхан ульгэр жэшээ харуулна. Эдэнэрэй дүй дүршэл үргэнөөр тараажа, залуу хүбүүд, басагадые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ажалай түрүүшүүлэй оруулдаг хубитые улам ехэ болгохые оролдохо шухала гэжэ нүхэр Раднаев тэмдэглэнэ.

Мүнөө үеын тон шухала асуудал хадаа малай үбэлжэлгэ болоно. Тиимэһээ тус асуудалда комсомолой организацинууд горитой анхарал хандуулха ёһотой. Теэд комсомолой зарим комитедүүд энэ шухала асуудалдаа үшөөл анхарал багаар хандуулна. Залуу малшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана гэбэл, алдуу болохогүй. Социалис мүрысөөншье мүнөө дээрээ ёһын тэдысэ үнгэргэгдэнэ. Энэ талаар ехэ юумэ хэхээр.

Жэшээлхэдэ, мүрысэжэ байһан фермэнүүд, бригадануудай гэшүүд хирэ хирэ болоод лэ бэе бэедээ айлшалжа, ажал хэрэгэйнгээ хэр ябажа байһые шалгалсажа, дүй дүршэлөө андалдажа байбалнь, алишье талаһаа туһатай байха һэн. Үгы гэбэл, ВЛКСМ-эй гэшүүн хонишон гү, али һаалишан комсомолой хамтын суглаан дээрэ үбэлжэлгын үедэ ямараар ажаллажа байһан тухайгаа тоосодог байгаа һаань, баһал һайн гэжэ һанахаар.

Иимэ халуун хаһада ВЛКСМ-эй райкомууд, комсомолой комитедүүд хүдэлмэриеэ улам шангадхаха уялгатай. Һанаад үзэе. Республика соомнай ажаллажа байһан бүхы һаалишадай 19, хонишодой 11,6 процентнь лэ комсомолшууд юм. Харин һаалиин бүхы фермэнүүдэй, хонишодой бригадануудай, мал шахалгын гүүртэнүүдэй 7,5 процентнь комсомол-залуушуулай коллективүүд. Эдэ тоонуудые дуулаад байхадаа, манай хүдэлмэриин тон ехэ дутуу дундын нэгэн элирнэ гэжэ нүхэр Раднаев тон зүб зааһан байна.

Үбһэ тэжээл зүбөөр, хэмдаар, эзэн ёһоор гаргашалха, малшадай ажаһуудалай-культурна хэрэглэмжэ хангалгые һайжаруулха, нийтэ политическэ ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулха, мал ажалай ашаг үрэ дээшэлүүлхэ продукциин шанар саашадань һайжаруулха асуудалда ехэ анхарал хандуулха, малай олоороо түрэлгын үедэ хурьгашадаар, тугалшадаар хүдэлхэ залуушуулые нарин нягтаар шэлэн оложо, эльгээхэ гэхэ мэтын тон шухала зорилгонууд республикымнай колхоз, совхозуудай комсомолой комитедүүдэй урда 1976—1977 онуудай үбэлжэлгын үедэ табигдана. Гадна «Комсомолой прожекторнүүдэй» хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха асуудал тон шухала гэжэ элидхэлшэ онсо тэмдэглэһэн байна.

Малшадай коллективүүдые шефтээ абажа, саг үргэлжын туһаламжа үзүүлжэ байха тухай нүхэр Раднаев онсо тогтобо. Энэ хүдэлмэриин тодорхой түсэб ВЛКСМ-эй райкомуудта, колхоз, совхозуудай комсомолой комитедүүдтэ мүнөө болотороо үгы байна. Тиимэһээ энэ зүблөөнэй һүүлдэ шефскэ хүдэлмэри эрид һайжаруулагдаха бээ гэжэ найдахаар.

Хэжэнгын аймагай Дунда Худанай дунда һургуулиин һурагшанарай, багшанарай комсомолой организацинууд үбэлжэлгын үедэ малшадта туһалха тодорхой түсэб табяад, аймагайнгаа комсомолшуудые энэ үүсхэлыень дэмжэхыень уряалаа һэн. ВЛКСМ-эй обкомой бюро тус үүсхэлыень дэмжээд, республика соогоо тарааха шиидхэбэри абаа. Теэд республика сооһоо байтагай, аймаг соошье энэ талаар мүртэй юумэн хэгдэнэгүй.

Эдэ мэтын дутуу дундануудые усадхахын тулада ВЛКСМ-эй райкомууд, комсомолой комитедүүд саг дары хэмжээнүүдые абаха ёһотой болоно.

Комсомолой документнүүдые һэлгэлгэ манай республикада гол түлэб түгэсхэгдөө. Улаан-Үдын, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Хоринн, Захааминай аймагуудта энэ хэрэг дүүрээ. Гэбэшье бүридхэлһөө гарангүй ошоһон зон үшөөл олон зандаа. Иимэ 1.395 хүн мүнөө тоологдоно.

ВЛКСМ-эй Хойто Байгалай, Баргажанай, Бэшүүрэй, Яруунын, Советскэ райкомууд энэ талаар муу байдалтай байна.

Союз доторхи хүдэлмэридэ үшөөл ушардаг байһан дутуу дундануудтухай нүхэр Раднаев дэлгэрэнгыгээр тогтоо һэн. Тиихэдээ тэдэниие усадхахын тулада бэелүүлэгдэхэ хэмжээ ябуулганууды тодорхойлон харуулба.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгын эхилхэдэ Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой комсомолой организациин секретарь **В. Багулов** трибунада гарана. Энэ ажахын правлени, партком, комсомолой комитет залуушуулай сүлөө сагые туһатай һайнаар үнгэргэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулдаг юм. 500 хүнэй һууритай соёлой байшан, библиотекэ, спортивна зал, хүгжэмэй һургуули эндэ бии. Һаяын сагта колхозой турбаза ашаглалгада үгтэхэ болонхой. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ ажалайнгаа һүүлдэ залуу үетэнэй амарха, сэнгэхэ арга боломжонь үргэн.

— Залуу хүбүүд, басагадые мал ажалда хүдэлхөөр эльгээхэ талаар манай комсомолой комитет горитой хүдэлмэри ябуулдаг, — гэжэ Захааминай аймагай СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой комсомолой комитедэй секретарь Б. Дымбрылов хэлэнэ. — Жэшээлхэдэ, мүнөө жэлдэ 4 басагадые һаалиин фермэдэ, 6 хүниие мал шахан таргалуулдаг гүүртэнүүдтэ эльгээгээбди. Тиигэжэ мал ажал дээрэ хүдэлжэ байһан комсомол-залуушуулай 6 коллективтэ 48 хүн ажаллажа байна.

Эдэнэрэй дунда түрүү зон олон. Залуу һаалишан Надежда Доржиева жэлэй эхинһээ хойшо 3.700-гаад центнер һү һаагаад, совхозойнгоо эрхим һаалишадай тоодо оролсожо ябана. Коммунист Б. Д. Цыренжаповай даадаг комсомол-залуушуулай мал шахалгын гүүртын коллектив үбэлжэлгын эхинһээ хойшо даажа байһан малайнгаа толгой бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 800-гаад граммаар нэмээдэг юм. Энэ амжалтаяа саашадань арьбадхаха зорилго урдаа табяад, тус коллектив ажаллана.

Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой комсомолой комитедэй секретарь **С. Цыренжапова** басагад-механизаторнууд тухай онсо тогтобо. Түнхэнэй аймагай механизатор Софья Рабжаевагай гаргаһан «Басагад, тракторта һуугты!» гэһэн уряае эндэхи басагад халуунаар дэмжээ һэн. Тиигэжэ хамта дээрээ 23 хүн трактористын мэргэжэл шудалха дуратай байжа, тус совхоздо 10-дахи СПТУ-гай филиал нээгдэлэн юм. Басагад ехэ оролдолго гаргажа, курсаа амжалтатайгаар дүүргээ. Теэд...

Тэдэнэрэй хэхэ ажал олдоогүй. Трактор даалгахаяа халажа ядаа юм гү, али шидабари багатайень хараадаа абаа юм гү — трактористын үнэмшэлгэтэй эдэ басагад элдэб жэжэ божо ажал хээшэд болошоо. Энэ ушарта хэн зэмэтэй гээшэб?

Нэн түрүүн совхозой дирекци, партком, тус асуудалда хайхарамжагүйгөөр хандаа. Хоёрдохёор, ВЛКСМ-эй Хэжэнгын райком, ажахынь комсомолой комитет. басагад өөһэдөө эдэбхи гаргаагүй. Манай һанахада, эндэ басагадай тракторна бригада эмхидхээ һаа, зохид байха һэн.

Залуушуулые хүдөө нютагтань үлөөхэ талаар Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо ехэ юумэн хэгдэдэг гэжэ энэ ажахын комсомолой комитедэй секретарь **С. Монтоева** хэлэбэ. Тиихэдээ нэн түрүн Баянголой дунда һургуулитай нягта холбоо барисаа байгуулжа, һургуулияа дүүргэхэ байһан һурагшанарта мэргэжэлээ шэлэхэ ябадалдань туһа хүргэхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулдаг юм.

Иимэ хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд һайн лэ байна. Жэшээлхэдэ, 1975 ондо Баянголой дунда һургуули дүүргэһэн 28, 1976 ондо 43 хүн түрэл колхоздоо үлөө. Эдэнэрэй олонхинь хүдөө ажахын элдэб һалбаринуудта ажаллана. Ажахыда хүдэлжэ байһан 63 һаалишадай 27-ниинь комсомолшууд. Бэшэшье һалбаринуудта тэдэнэр олон.

Гадна сэрэгэй албанһаа бусаһан залуу хүбүүдые колхоздоо үлөөхэ талаар ехэ юумэн хэгдэнэ. Эдэ хүбүүдтэ саг дары байра үгтэхэһөө гадна, нэгэ үнеэн, хэдэн хонин үгтэдэг байна.

— Социалис мүрысөөн хадаа амжалта түгэс ажалай түлхюур мүн, — гээд, ВЛКСМ-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь **В. Котов** мэдүүлнэ. — Тиимэһээ энэ хэрэгтэ горитой анхарал хандуулагдадаг байна.

Агууехэ Октябриин социал
революциин 60 жэлэй ой
дашарамдуулан, КПСС-
ЦК-да ВЛКСМ-эй зүгһөө ба
рюулагдаха рапортда гар
табиха эрхэдэ хүртэхын г
лөө тус аймагай залуушуу
тэмсэнэ.

Эндэ дамжуулгын манд
бии болгогдонхой. Мүрысөө
нэй һара, квартал бүхэн
илаһан залуушуул, коллекти
вүүд энэ мандат соо бэшэг
дэжэ байха. Хэнһээшье ол
дахин тэндэ дурдагдаһан зон
рапорт доро гараа табих
Кремль соо, түүхэтэ «Авр
рын» дэргэдэ фото-зурага
абхуулха хүндэтэ эрхэдэ хүр
тэхэ юм.

Зэдын аймагай Дор
Банзаровай нэрэмжэтэ кол
хозой комсомолой комитедэ
секретарь **В. Цаганов**, Хо
риин аймагай Үдын совхозой
ВЛКСМ-эй комитедэй секре
тарь **А. Анфилофье**
ВЛКСМ-эй Сэлэнгын райко
мой нэгэдэхи секретар
С. Будажапов Буряада
АССР-эй хүдөө ажахын ми
нистрэй нэгэдэхи орлог
Г. П. Тюменцев, Хурамха
най аймагай Һахалиин со
хозой ВЛКСМ-эй комитеда
секретарь **П. Кожевин**, Бу
ряадай АССР-эй дотоодын
хэрэгүүдэй министр **Н. В.**
Бутуханов, Мухар-Шэбэр
аймагай «Эрдэм» совхозо
комсомолой комитедэй секре
тарь **А. Варфоломеев** гэг
шэд элидхэл зүбшэн хэлсэл
гэдэ мүн лэ хабаадалсаба.

КПСС-эй XXV съезды
КПСС-эй ЦК-гай октябри
(1976 он) Пленумэй шии
хэбэринүүдые дүүрг
түлөө хүсэ шадалаа гамна
гүй тэмсэхэ байһан тухайга
элидхэлшэ болон үгэ хэлэ
шэд нэгэн дуугаар мэдүүлэ

Тус зүблөөнэй хүдэлмэри
дэ КПСС-эй обкомой хоёрдо
хи секретарь **К. М. Продай**
вода хабаадалсажа, дэлгэрэ
гы үгэ хэлэһэн байна. Энэ
гээр зүблөөн түгэсэбэ.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
манай корр.

АМЖАЛТА ТҮГЭС АЖАЛААРАА ХАРЮУСАХА

«КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1976 он) Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сессиин дүнгүүд ба саашадаа бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэһэн областной ба городской партийна организацинуудай эдэбхитэдэй суглаан һая болоо һэн. Тэрэшэлэн мүнөө манай республикын аймагуудаар КПСС-эй райкомуудай пленумүүд болон партийна эдэбхитэдэй суглаанууд болождо эхилбэ. Тэндэ КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй дүнгүүд, партийна организацинуудай саашадаа бэелүүлхэ зорилгонууд үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэхэ ёһотой. Эдэ хуралдаануудай хүдэлмэри тухай тэмдэглэлнүүдые манай газетэ толилжо эхилхэнь.

Һаяхан КПСС-эй Хэжэнгын райкомой пленум болож, КПСС-эй ЦК-гай Октябриин (1976 он) Пленумэй дүнгүүд ба аймагай партийна организацинуудай бэелүүлхэ саашанхи зорилгонууд тухай» асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Р. Г. Баяртуев элидхэл хэбэ.

Хүртэйн леспромхозой партийна эхин организациин секретарь И. В. Александров, Чисаанын совхозой тракторно-таряан ажалай бригадые даагша А. К. Елистратов, Худанай совхозой директор Ц-Д. Н. Лодоев, Загаһатын совхозой хонишон Д. Н. Дамбаева, Дээдэ Хэжэнгын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Ц. Б. Золтоев, аймагай уһалуурнин системэнүүдэй управлениин начальник Д. Д. Дугаров, Худанай леспромхозой директор П. Н. Скоблов, аймагай прокурор Ч. З. Цыденжапов гэгшэд элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаа.

Элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд аймагайнгаа ажалшадай туйлаһан амжалтанууд тухай онсо тогтон хөөрэхэ зуураа, ажал хэрэгтэнь ушардаг дутуу дундануудтухай шүүмжэлхы ёһоор хэлэбэ. Тиихэдээ тэдэниие усадхаха талаар саашадаа ямар хэмжээнүүдые абабал туһатай байхаб гэжэ дурадхалнуудаа оруулһан байна.

Аймагай хүдөө ажахын болон промышленностиин ажалшад арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй арбан нэгэн һара соо үйлэдбэриингөө хэмжээе үргэдхэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, гаргажа байһан продукциингаа шанар һайжаруулха, эд бараанай эрьесэ болон барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээе ехэ болгохо талаар горитой амжалтануудые туйлаа.

Жэшээлхэдэ, байгша оной арбан һара соо 345,8 мянган кубометр модон бэлэдхэгдэжэ, оронойнай арадай ажахын хэрэглэмжэдэ эльгээгдээ. Энэл хугасаа соо 4817,2 түхэригэй товарна продукци гаргагдажа, 5047 түхэригэй продукци худалдагдаба.

Хүртэйн леспромхозой коллектив 1976 оной эхинһээ хойшо гүрэнэй түсэб болон уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Хэжэнгын болон Худанай лесхозуудай хүдэлмэришэд арбан һарынгаа түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбөө 107,5—126,4 процентдэ хүргөө.

Гэхэтэй хамта модо бэлэдхэгшэдэй ажалда горитой дутуу дунданууд дайралдана. Худанай леспромхозой коллектив байгша ондо ехэ муугаар хүдэлнэ. Арбан һарын дүнгөөр эндэхи модо бэлэдхэгшэд 17,7 мянган кубометр модо гүрэндэ дутуу үгэнхэй. Теэд леспромхозой захиргаан, партийна организацинь хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ, үйлэдбэридэ түрүү технологи нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ үшөөл бага анхарал хандуулдаг зандаа.

Хүдөө ажахыда баһал горитой дутуу дундануудушарна. Гүрэндэ мяха худалдаха 1976 оной түсэб дүүргэхэ, адууһа малаа саашадань олошоруулха талаар хүшэр хүндэ байдал тохёолдонхой.

Мүнөө жэлдэ адууһа
олоороо гарзалаа, ол
нид үнеэд, гүүнүүд һуба
100 хонин бүхэнһөө
доол 70—72 хурьган.
үнеэн бүхэнһөө 68—75
гал һүүлэй хэдэн жэл
абтана. Тиимэһээ малай
байралга ажахынуудта
хохидол ушаруулна.

Эдэ мэтынгээ дутуу
дануудые дары усадхаха
мэлзэлтэй байһанаа үгэ
лэгшэд нэгэн дуугаар
лээ. Тиигээд КПСС-эй
гай октябриин (1976
Пленумэй шиидхэбэриие
луунаар дэмжэжэ, габ
ажалаараа харюусаха
һан тухайгаа тэдэнэр

КПСС-эй Хэжэнгын
комой пленумэй хүдэл
дэ партиин обкомой б
гэшүүн, арадай хин
республиканска коми
түрүүлэгшэ И. П. Зин
хабаадалсажа, дэлгэ
үгэ хэлээ.

Р. ЦЫМПИЛО
КПСС-эй райко
таһагые даа

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИН

ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ЭГЭЭН ХҮСЭТЭЙ

МОСКОВСКО ОБЛАСТЬ Ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха талаар хүндэ станок бүтээлгын Коломенска завод горитой амжалта туйлажа байнхай. Эндэ бүтээгдэһэн гурбадахи станок бүхэн гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэйгээр гаргагдана. Тус предприятиин хоёр мянга гаран хүдэлмэришэд продукцияа түрүүшын эрилтээр тушаана. Эндэ бүтээгдэһэн бата бэхи, шанар һайнтай станогууд дэлхэйн 40 оронуудта эльгээгдэнэ.

Завод болон тэрэнэй техническэ албанууд эрдэм шэнжэлгын хэдэн олон институдуудтай нягта холбоо барисаатай юм. Станок болон прессүүдэй орёо нарин түхеэрэлгэнүүдые зохёохо талаар хүдэлмэришэд эрдэмтэдтэй хамта хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Мүн шудхалаануудай технологи һайжаруулха талаар шэнжэлгын хүдэлмэри хэгдэнэ.

Тус предприятиин гагнуурнин таһагай хүдэлмэрилэгшэд Украинын ССР-эй Наукануудай академиин Киевтэхи Е. О. Патоной нэрэмжэтэ электро-гагнууриин институдай мэргэжэлтэдтэй хамта электро-хайлуулгын ашаар булад түхеэрэлгэнүүдые хэхэ арга зохёогоо. Энээнэй ашаар экономическа ехэ ашаг үрэ туйлагдаа.

ДЭЭДЭ ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Социалис Ажалай Герой, заводой һурган хүмүүжүүлэгшэдэй зүблэлэй түрүүлэгшэ А. И. Федосеев (баруун гарһаа) залуу слесарь-хабсаргагшад М. П. Горбунцев, А. М. Фоломин хоёртой хөөрэлдэжэ байна.

ДООДО ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус заводто бүтээн гаргагдадаг зубофрезернэ станок гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэ хүртэнхэй.

ТАСС-ай фотохронико.

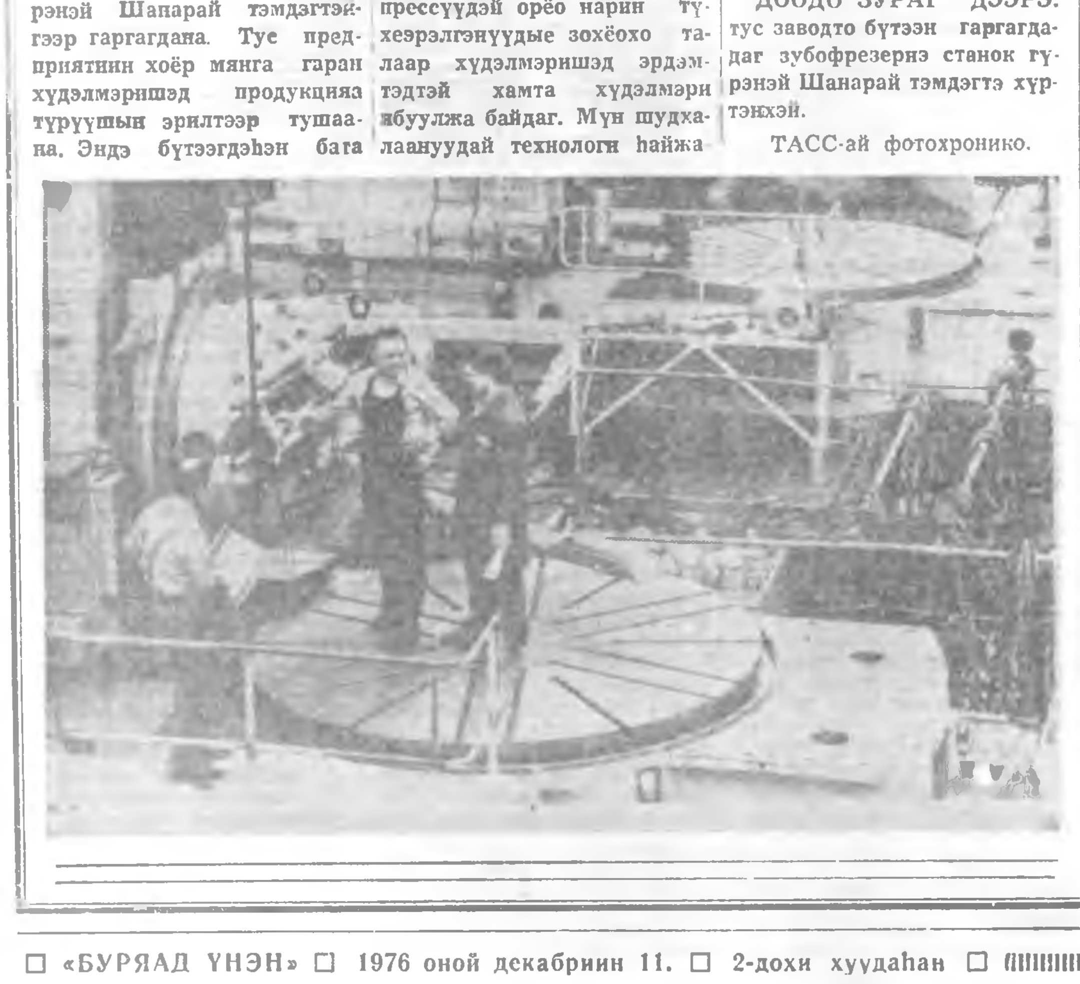

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри дүүргэхын түлөө

ХҮСЭ ШАДАЛАА ГАМНАНАГҮЙБДИ

«Таанадые эмхитэй һайн ажалай ульгэр жэшээ харуулжа, түсэбтэ даалгабаринуудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ бээ гэжэ Эхэ оромнай хүлеэнэ гээд, ороной олон миллион барилгашадта хандаха дуран хүрэнэ. Таанадай ямараар ажаллаһанһаа бүхы табан жэлэй хуби заяан ехээр дулдыдаха байна бшуу» гээд КПСС-эй ЦК-гай Октябриин (1976 он) Пленум дээрэ партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев хэлээ. Энэ гүнзэгы удхатан үгэнүүд бидэндэ, Байгал Амарай түмэр зам барижа байгаа оло мянган хүдэлмэришэдтэ сэхэ хабаатай.

Бидэнэр БАМ-ай хүдэлмэришэд арбадахи табан жэлэй туршада тон ехэ ажал хэхэ даабаритайбди. Энэ хараа зорилгонуудаа бэелүүлхын тула БАМ-ай Буряадай участогай барилгашад тон ехэ юумэ хэхэ болоно. Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, оньһон техникэеэ хүсэд ашаглаха хэрэгтэй.

Манай 11-дэхи тоннельнэ отрядай коллектив Хойто Муяын хадануудые сүмэлэн. 15 километр утатай тоннель малтаха даабари абанхай. Коллективтэмнай тон харюусалгатай, хүндэтэйшье ажал даалгагданхай гээшэ. Манай отрядай хүдэлмэришэдэй ямараар хүдэлһэнһөө, ажалдаа хайшан гэжэ хандадагһаа тоннель малталгын хүдэлмэриин хуби заяан дулдыдаха болоно бшуу. Иимэ тоннель манай орон дотор үшөө баригдаагүй юм. Энэ гайхамшаг тоннель малтаха бэлэдхэлэй хүдэлмэри түлэг дундаа хэгдэжэ байна. Бидэнэр баруун, зүүн порталнуудай газар малтажа эхилэнхэйбди. Хойто Муяын хадануудай дээрэһээ сэхэ доошонь гурбан нүхэн малтагдажа, бетоноор шудхалаа хэгдэнэ. Эдэ нүхэнүүдэй малтагдажа бэлэн болоходо, оньһон түхеэрэлгэнүүд оруулагдажа, тоннель малтаха хүдэлмэри эхилхэ юм. Нэгэдэхи, хоёрдохи, гурбадахи нүхэн мүнөө нэгэ зэргэ малтагдажа байна.

В. Н. Киселёвой хүтэлбэрилдэг хоёрдохи участогай коллектив нэгэдэхи нүхэ малтажа эхилээ. Эдэнэр 120 мянган кубометр газар энэ нүхэнһөө гаргажа, февралиин 1-дэ дүүргэхэ зорилготой. Е. А. Четверниной хүтэлбэрилдэг бригадын хүдэлмэришэд гурбадахи нүхэ малтажа байна. Мүнөө эндэ нүхэнэй оорһоо ашаа үргэжэ гаргаха оньһон түхеэрэлгэнүүдэй һуури бетоноор шудхагдана. Эдэнэр манай 11-дэхи тоннельнэ отрядай эрхим хүдэлмэришэдэй зэргэдэ жагсаһаар үнинэй.

Евгений Алексеевич Четвернин Харьков хотын метро барилсажа байһанаа 1971 оной апрель һарада БАМ-ай Буряадай участогта хүдэлхөөр ерээ һэн. Манай 11-дэхи тоннельнэ отрядай хүдэлмэришэдтэй хамта Таазаһаа Северомуйск хүрэтэр самсаал сабшалсажа, автомобильна харгы барилсаа. Новый Уоян, Северомуйск посёлогуудые бодхолсоо. Мүнөө одоол өөрынгөө проходчигой мэргэжэлээр хүдэлжэ эхилбэ бшуу. Бригададань дүй дүршэлтэй проходчигууд оруулагданхай. Эдэнэр 3-дахи нүхэнэй барилга дээрэ 750 кубометр түмэр бетон шудхалаа хэжэ, даабаряа холо үлүүлэн дүүргэбэ.

Манай отрядай бэрхэ хүдэлмэришэд С. А. Квашников, Н. Е. Кузьмин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд даажа абаһан ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлнэ. Бэшэшье олон хүдэлмэришэднай арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, һайн үрэ дүнгүүдые туйлажа байна.

Олонхи хүдэлмэришэднай «Би барилгын эзэнби» гэһэн уряа доро хүдэлнэ. Хамаг юумэ эрхим шанартайгаар бүтээхэ, оньһон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, хүдэлмэриин минута бүхэниие зүбөөр хэрэглэхэ гэжэ оролдоно, хаба шадалаа гаргана. Жэшээлхэдэ, Е. А. Четвернинэй бригадын коллектив арбадахи табан жэлэй даабари 4 жэл 6 һарын туршада дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаа бэлэй. Энэ үүсхэлыень манай 11-дэхи тоннельнэ отрядай 200-гаад хүдэлмэришэд дэмжэһэн байна.

Мүнөө «Булта нэгэнэй түлөө, нэгэн бултанай түлөө» гэһэн уряа доро барилга хэжэ байнхайбди. Хүдэлмэришэднай баруун, зүүн порталнуудта ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Баруун порталда тоннель малтахаар хэгдэһэн бэлэдхэлэй хүдэлмэри дүүрэнтэбэ. Шэнэ жэлһээ 15 километр утатай тоннель малталгын хүдэлмэри эхилхэ зорилготойбди. Мүнөө барилгын хүдэлмэри түлэг дундаа хэгдэнэ. Бидэнэр тоннель малтаха бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэхын хажуугаар байрын гэрнүүдые, эмхи зургаануудай, столово, магазинуудай барилга хэнэбди.

Жэлэй эхинһээ Северомуйск посёлогто, мүн лэ зүүн порталда 161-дэхи серийн 12 гэр, 420-дохи серийн 9 гэр ашаглалгада тушаагаабди. 1976 ондо 1 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые бариха аад, үнэн дээрээ 7 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүдые ажалшадтаа барижа үгөөбди. ОРС-ын бааза, 2 столово, 4 магазин, 360 тонно огородой эдеэ хадагалха гурбан склад баригдаа.

Тиигэхэдэ шэнгэн түлишэ, машинын тоһо хадагалха склад, 60 автомашина запа барилха мастерской, 2 котельнэ баригдажа байна. Эдэ бүхы барилгануудые эрхим шанартайгаар барижа, саг болзортонь ашаглалгада тушааха гэһэн зорилготойгоор хүдэлмэришэднай ажал хэнэ. Социалис мүрысөө эмхидхэхэ, үйлэдбэридэ бии байгаа арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэхэ талаар партийна болон профсоюзай организацинууд ехэ туһа хүргэдэг юм. Мүрысөөнэй дүн һара бүри согсологдожо, эрхимлэгшэд мүнгэн шангаар, үнэтэ бэлэгүүдээр урмашуулагдана. Һайн үрэ дүн туйлаһан бригадануудай, хүдэлмэришэдэй нэрэ хүндэдэ Улаан туг үргэгдэдэг. Манай коллективтэ залуушуул олон юм. Гэбэшье һайн һайхан, оорын ёһо заншалтай болож байнхайбди.

Социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, хаба шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлһэн дээрэһээл манай 11-

дэхи тоннельнэ отряда
дэлмэришэд арбадахи
жэлэй түрүүшын жэлдэ
һан уялгаяа амжалтат
бэелүүлнэ гээд хэлэхэ
наб. Бидэнэр байгша
миллион 351 мянган т
гэй барилга хэхэ да
бүри сентябриин 1-дэ
гээ һэмди. Мүнөө 1977
март һарын түсэбөөр
га хэжэ байнхайбди.
коллектив туйлаһан
таяа улам арьбадхаха
хүсэл эрмэлзэлтэйгээр
лана.

Даабаряа дүүргэ
ажалай журам эдэдэг
мэришэд ондэнэй дунда
Хүдэлмэришэднай
онол арга хэрэглэн,
үдэртэ улам шангаар
нэ. Коллективнай А
Октябриин 60 жэлэй
«Габшаган ажалай 60
ли» гэһэн уряа доро
га хурдан түргэнөөр
байна.

«БАМтоннельстрой»
равлениин 11-дэхи о
хүдэлмэришэд 15
ута тоннель малтахаар
дэнэ. Ерэхэ 1977 онд
нэй хэхэ юумэн тон е
дэлмэришэднай тон
салгатай ажал хэжэ
наа һайн ойлгоно. К
парти, Совет гүрэн
иимэ онсо харюуса
ажал даалганхай
Муяын хада доогуур
малтажа, саг бо
дүүргэхын тула бидэ
хы шадалаа. хамаг
ажалдаа зорюулха
бди.

Партиин XXV съезд
БАМ-ай барилгые
лүүлхэ гэһэн шиидх
таа һэн. Бидэнэр. Б
рижа байгаа хүдэл
партиин хараалһан
нуудые сүм бэелүү
шадалтанбди гээд
найдуулха хүсэлтэнб.

И. РОМАЗ
«БАМтоннельстр
управлениин 11-д
отрядай бриг

Уран бэлиг — арадай баялиг

Байгша оной декабриин нэгэнhээ декабриин дурбэн болотор Мухар-Шэбэрэй аймагта Буряадай литература, искусствын үдэрнүүд боложо үнгэрбэ.

Ленинэй орденто оперо, баледэй театрай бэлигтэ артистнууд, уран зохёолшод, уран зураашад, композиторнууд эдэ үдэрнүүдтэ хабаадаа. Тиихэдэ Гүрэнэй ород драмын, Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрнуудай артистнууд зүжэгүүдые табяа. Буряадай арадай артист Ц. Бадмаевай хүтэлбэрилдэг концертнэ бригада хэдэн ажахынуудта айлшалаа.

Соёл культурын талаар хүн зониие ханғаха хэрэгые саашадань улам hайжаруулха хэрэгтэ эдэ үдэрнүүд ехэ туhатай байгаа гэжэ hанагдана.

Мухар-Шэбэрэй аймагта литература, искусствын үдэрнүүдэй яажа үнгэрhэн тухай материалнуудые энэ хуудаhандаа толилбобди.

Уран зурагай нүүдэл выставкэ. Литература, искусствын үдэрнүүдэй үедэ гү, али миин юрынхэ үдэр иимэ выставкын хүдөө нютагта нээгдэхэдэ, хүн зон олоороо суглардаг. Тэрэншье зүб. Юуб гэхэдэ, уран зураашадай бүтээлнүүдтэй танилсаха дуратайшуул олон байна ха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мухар-Шэбэрэй аймагай Соёлой ордон соохи уран зурагай выставкые партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Г. М. Конев нээжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Гунга ЧИМИТОВ

ТҮГНЭ ГОЛЫЕ УРУУДАН...

Олон-Шэбэрэй тужаhаа
Олоош эхиеэ, Түгнэ гол.
Олон горходые суглуулан,
Уруудан урдааш мэлмэрэн.
Түрэл Түгнэ нютагтам
Түербэл соёлой түрэ найр.
Республикынгаа бэлигтэн
Эрхим хабаяа үзүүлбэл.
«Эрдэм» совхозой ажалшад
Энэ үдэрнүүдтэ магтаалтай.
Хони малаа олошоруулдаг,
Хоолосто таряагаа ургуулдаг,
Түрүү үндэр ажалаараа
Түрэл Буряадаа суурхуулдаг
Ямба нэрэтэй зон гэжэ
Яhалаш баясан танилсаабди.
Ашата Ленин багшын
Алдар нэрэ зүүhэн,
Александр Андреевич Черневэй
Анха түрэн мүндэлhэн,
«Шэмээшэгүүд» гэhэн номоо
Шэнжэлэн, уралан бэшэhэн
Никольск — ехэ тосхондо
Нилээд удаан айлшалагдаа.
Хоёр дабхар клубыень
Хододоо толорон байhай даа.
Урдалан түрүүлhэн соёлынь
Урма зориг түрүүлhэн даа.
Илья Черневэй ном соо
Элеэр бэшэгдэhэн Епишкын
Түрэhэн хүбүүн Епифантай
Тэндэ танилсаабди — капитан
юм.
Шэмээшэгэй хүбүүн —
шэмээшэг,
Шэнээтэй, багжагар —
эдеэшэг,
Ажал дээрээ түрүүлжэ,
Артелеэ урагшань дабшуулна.
Социалис Ажалай Герой
Суута Ефим Васильевичай
Ударидан үнинэй ажаллаhан
Уужам Хонхоло нютаг
Аймаг соогоо түрүү лэ,
Арад зониинь жаргалтайл.
Хүршэ буряад, шэмээшэг
Хүдөө ажахын артельнүүдтэеэ
Ажалай талаар мүрысэн,
Амжалта, илалта туйладаг.
Эдеэ хоолой зүйлые
Элбэг ехээр үйлэдбэрилэн,
Эхэ совет гүрэндөө
Эльгээжэ байдаг хүнүүдэй
Хэрэг, ажал, эрмэлзэл
Хэзээш, хаанаш магтаалтай.
Уран зохёолшод, хүгжэмшэдые,
Уран зураашад, зүжэгшэдые
hуулгаад ябаhан машинанууд
hубарилдан, Түгные уруудана.
Хара-Шэбэр, баруун тээнь
Хада дээр — Мухар-Шэбэр.
Эндэхи hаалиин фермэ
Эрхимэй эрхим — суутай лэ.
hүн горхо харьялуулдаг,
hүбээ, ууса ябталуулдаг
Эрхим түрүү хүнүүдтэй
Эндэ уулзажа хөөрэлдөөбди.
Мухар-Шэбэрэй аймагта
Мүндүү ажалша хүн зон
Олон байна гэжэ бидэ
Омогтойгоор танилсаабди.
Шэнэ Заганай, Шаралдай
Шэмээшэгүүдэй ажалые
Ябуулд дундаа хараалди,
Яhала ехээр баясаалди.
Уран зохёолшо Исайшай
Үтган түрэл Шаралдайн
Эдэ бүрин урдажа
Эртэ ажалаа түйлана.
Ябаhан хүрэн нютагаараа
Ябаралгүйхэн зурагаа hаа,
Бүхэли ноёнь болмоор
Бүри ехээр забдажаар
Аялга түрүү хүнүүтэй
Ажалтай зуунд хоолхой.
Тэндэ hайхан ажалаараа
Үнэшнэ сэнэ зонсоороо
Ухаан Буряадтаа алдартай.
Уран дуре бадаруулжэ
Сэлэ сэргэг Түгнэмни
Сэхэ урагшаа дабшамай.

АЯЛГА ДУУН АЖАЛТАЙ НҮХЭСЭДЭГ...

БУРЯАД ороной карта дээрэ харахада, Мухар-Шэбэрэй аймагай газар дайдын хэмжүүр тиимэшье ехэ бэшэ байдаг. Үнэн дээрээ мүнөө үеын хурдан автомашинаар энэ аймагай ажахынуудаар гүйлгэхэдэ, эндэхи газар дайда тиимэшье багахан бэшэ байшаба.

Литература болон искусствын үдэрнүүд Мухар-Шэбэрэй аймагта нээгдэхэнь гэhэн hураг суугай дуулдахалаар энэ нютагhаа гараhан уран зохёолшод, зураашад hанаанда гансата ороод орхёо hэн.

Уран зохёолшодой холбооной зүгhөө эдэ үдэрнүүдтэ хабаадахаяа Исай Калашников, Гунга Чимитов, Андрей Румянцев, эдэ мүрнүүдэй автор мордобо ха юм.

— Мухар-Шэбэрэй аймагай таряашад республика доторoo нилээд суурхадаг гээшэ аабза, — гэжэ мордохо дээрэмнай хэнэйшьеб тэмдэглэхэдэ, «Таряан» гэhэн поэмын автор, Түгнын голдо түрэhэн поэт Гунга Гомбоевич Чимитов тодорхой харюу үгөөд орхёо hэн:

— Мухар-Шэбэр гэhэн үгын дуулдахалаар, намарай hэбшээ палхинда долгисожо байhан алтан шаргал таряан нюдэндэмнай харагдаад орхидог.

— Мухар-Шэбэрэй аймаг Улаан-Үдэ хотодо дүтэшэг хадаа гү, али хилээмэн, таряанай элбэг нютаг hэн туладаа айлшадай анхарал татадаг, дурыень буляадаг бэшэ гү? — гэжэ минии нэмэхэдэ, Шаралдай нютагhаа гараhан уран зохёолшо Исай Калашников үлэ мэдэг миhэд гэбэ:

— Таряа талхаар баяниинь мэдэнэбди. Теэд адуу мал, шубуугаар элбэг дэлбэг байhан тухайнь бү маргыт.

— Би юрэдөө табан жэлэй туршада энэ аймагай «Путь Ленина» газетын редактораар хүдэлөө хүм. Яhала мэдэхэб... энэ нютагые, — гэжэ поэт Андрей Румянцев хөөрэлдөөндэ оролсобо.

Литература болон искусствын үдэрнүүд эхилхэнь гэhэн hураг суу Мухар-Шэбэрэй аймагаар, тэндэхи ажахынуудаар сахилгаан түргэнөөр тараа.

АЙМАГАЙ түб — Мухар-Шэбэр тосхондо бидэнэй буухада, ямаршьеб нэгэ ехэ hайндэрэй болохоёо байhан шэнжэ тэмдэг үзэгдэбэ. Зүб даа. Иимэ литература, искусствын hайндэрнүүд ходо боложо байдаггүй ха юм.

Үдэшын зургаан саг. Аймагай библиотекын уншалгын зал соо хүн зон олоороо суглараанхай. Тэдэнэр Буряадай арадай уран зохёолшо Исай Калашников, поэдүүд Гунга Чимитов, Андрей Румянцев гэгшэдтэй уулзаба.

Исай Калашников... Энэ уран зохёолшын бүтээлнүүд олондо мэдээжэ болонхой. «hүүлшын сухарилта», «Шэнэ сагай шэнжэ» гэhэн романуудыень уншагшад hайн мэдэхэ ёhотой. Тиихэдэ «Шуhата зэбүүн саг» гэhэн романиинь «Байгал» журналда толилогдожо дүүрээ hэн. Чингис хаанай үе саг тухай бэшэгдэhэн энэ зохёол 1978 ондо ном болгогдон гараха юм.

Уншагшад ээлжээ ээлжээгээр бодожо, уран зохёолшын саашанхи түсэбөөр hонирхоно. Асуудалнуудта тоб гэмэ харюунууд үгтэнэ.

hүүлээрнь поэт Гунга Чимитов бодожо, тобшохон үгэ хэлээд, хэдэн шүлэг ханхинаса уншаба. Альга ташалган наярна. Гунга Гомбоевичын бэшэhэн басни, шүлэгүүд, дуунууд уншагшадта мэдээжэ болоhоор үнинэй. Мүн нүхэр Чимитов дуу бэшэдэг юм. Тэрэнэй үгэдэ композитор Анатолий Андреев «Эгэшэ ахы хоёрни» гэhэн ирагуу hайхан дуу бэшэhэниинь, тэрэнь үргэн уужам Буряад орон соогуур түргэнөөр тараа. Мүнөө тэрэ дууе хүгшэн залуугүй — бултадаа дуулана.

Поэт Андрей Румянцевта үгэ үгтэбэ. Энэ нүхэрнай шүлэгүүдэй хэдэн номой автор юм.

Андрей Румянцев — журналист. КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи партиина дээдэ hургуули дүүргэhэн. Мүнөө Телевидени болон радиодамжуулгын комитедэй түрүүлэгшын орлогшоор хүдэлнэ.

Андрей Григорьевич шүлэгүүдээ уншаба.

Библиотекын уншалгын зал соо сугларагшадай зүгhөө хэдэн хүн бодожо, иимэ уулзалганууд ходо боложо байдаг hаа, тон hайн бэлэй гэжэ мэдүүлбэд.

Зүб даа. Литература искусствын үдэрнүүд юугээрээ туhатай юм гэhэн асуудал эндэ гараад орхино. Иимэ үдэрнүүд, нэгэдэхеэр, манай Буряад ороной литература, искусствын ехэ хүгжэлтые эли тодоор харуулна. Хоёрдохёор, хүдөө нютагуудаймнай хүн зоной, уншагшадай, харагшадай эрдэм мэдэсэ, гоё hайханиие ойлгосо нилээд үргэдэhэн, дээшэлhэн байна бшуу. Гурбадахяар, литература, искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй хүдөөгэй ажалшадай хоорондохи холбоо барисаан жэлhээ жэлдэ үргэдэжэ бэхижэжэ байна.

...Үдэшын найман саг. Мухар-Шэбэрэй аймагай Соёлой ордон.

КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь Гавриил Михайлович Конев энэ hайндэрые нээжэ, амаршалгын үгэ хэлэхэ зуураа, аймагайнгаа ажалшадай хэрэгүүд, амжалта, илалтанууд тухай тобшохоноор хөөрэбэ.

hүүлээрнь «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ М. А. Спиридонов хүндэтэ айлшадаа амаршалха зуураа, СССР-эй арадай артист Лхасаран Линховоин, Буряадай арадай уран зохёолшо Исай Калашников, РСФСР-эй габьяата артистка Ольга Короткова гэгшэдтэ хангалтатама hайхан үнэртэй хилээмэ, дабhа ород арадай ёhо заншалаар барюулба.

Республикын культурын министрэй орлогшо Ж. Ц. Цыренимаев hүүлээрнь үгэ абажа, Буряадай АССР-эй соёл культурын хүгжэлтэ тухай хөөрэбэ.

Мухар-Шэбэрэй типографиин хүдэлмэрилэгшэ Ф. Ф. Воложанина, дунда hургуулиин багша В. Н. Васильева гэгшэд айлшадаа амаршалба.

Буряадай Уран зохёолшодой холбооной зүгhөө И. К. Калашников, Уран зураашадай холбооной зүгhөө Д-Н. Д. Дугаров, Композиторнуудай холбооной зүгhөө С. С. Манжигеев гэгшэд үгэ хэлээ.

Энэл үдэшэ Соёлой ордонгой фойе соо Буряадай уран зураашадай бүтээлнүүдэй выставкэ нээгдээ. Эндэ 62 зураг табигдаба.

Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейн директор, искусство шэнжэлэгшэ Софья Николаевна Мунгалова буряад уран зурагай хүгжэлтэ тухай харагшадта тобшохоноор хөөрэнэ, зураг бүхэнэй урда зогсожо, тэрээн тухай хүнүүдтэ хэлэжэ үгэнэ.

Тэрэ үдэшэ Соёлой ордон соо ехэ концерт табигдаа. СССР-эй арадай артист Л. Линховоин, РСФСР-эй арадай артист Н. Абашеев, РСФСР-эй габьяата артист Вл. Буруев, О. Короткова, Буряадай АССР-эй габьяата артистнууд Г. Эрдынеев, В. Гениенко, артистнууд Г. Багадаев, Вл. Бороев, К. Титова болон бусадай уран бэлигүүдтэй хүн зон танилсаа.

Мүн энэ үдэшэ Подлопатки тосхонойхид Гүрэнэй ород драмын театрай табиhан «Последний допрос», Хүшүүн-Үзүүр hууринай хүн зон Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай табиhан «Алтан бэhэлиг» гэhэн зүжэгүүдые хараа. Тиихэдэ республикымнай куклын театрай коллектив Хара-Шэбэр hууринай эдиршүүл, hурагшадта М. В. Лентиновэй «Кащей Бессмертный» гэhэн зүжэг табиба.

ЛИТЕРАТУРА болон искусствын hайндэрэй хоёрдохи үдэр. Бүлэг уран зохёолшод, оперо болон баледэй театрай артистнууд «Коммунизм» колхозой hаалиин фермэдэ айлшалба.

РСФСР-эй габьяата артист Владимир Буруевай, артистнууд Владимир Бороевой, Клавдия Титовагай ород арадай дуунуудые ханхинаса татахада, нэрьемэ альга ташалгаар hаалишад үгтаа.

Аялга дуун... Хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэhэн ирагуу дуунууд. Ажал хэжэшье, амаржашье байхадаа, хүн гээшэ аялга дуунтай ходо нүхэсэдэг. Аялга дуун, уран шүлэг хүнүүдые шэнэ илалта, амжалтануудта зоригжуулдаг, тэдэниие баясуулдаг, урмашуулдаг байна бшуу.

Түгнэ тосхон... Буряад ороной эгээл түрүүшын совхозой нэгэн «Эрдэмэй» түб бууса.

Уулзалга бүхэн баяр асарна. Уран шүлэгүүд ханхинана. Уран зураашадай хөөрөөе хүнүүд анхаралтайгаар шагнана.

«Эрдэм» совхозой Дээдэ-Боом гэжэ газарта түбхинэhэн хониной отарада үглөөдэрынь ошобобди.

Дээдэ-Боом. Эндэ хоёр отара байдаг юм. Тэдэнэй нэгые даадаг Дондок Сахьяевич Батуевтай мэндэшэлдэнэбди, ажал хэрэг тухайнь хөөрэлдэнэбди.

Дондок Сахьяевич хониин ажалда гушан жэлэй туршада ажаллажа ябана. Ажалай Улаан Тугай орденто hүүлэй табан жэл соо «зуутанай» тоодо ябалсана.

Нүгөө отарыень залуу хонишон Дашинима Жигжитов даана.

...Хонишон Дондок Батуевай гэр соо тэндэхи хүнүүд сугларба.

Уран зохёолшо Исай Калашниковай буряад литературын hүүлэй жэлнүүдэй түйлалтанууд тухай хөөрэхэдэнь, сугларагшад илангаяа hонирхоно. Поэт Гунга Чимитов Сергей Михалковой «hогтуу шандаган» гэhэн басниие уянгатай, аятай зохидоор уншажа, тэндэ hуугшадай эльгэнэй эгшэтэр энеэлгэбэ. РСФСР-эй габьяата уран зураашa Дашинима Дугаров Буряад ороной уран гартайшуул тухай хөөрэнэ.

hүүлэй hүүлдэ поэт Гунга Чимитов өөрынгөө бэшэhэн номуудые, уран зураашад Дашинима Дугаров, Александр Казанский гэгшэд зурагай альбомуудые хонишодто бэлэглэбэ:

— Бэхижэг лэ холбоо барисаамнай!

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ аймаг газар дайдаараа, сабшалан нугаараа бага бэшэ. Түгнын тала нилээд уужам даа. Хурдан автомашинаар гүйлгэлдэнэбди, теэд заха хизаартань бэлээр хүрэхын аргагүй гэхээр.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалиин фермэдэ ерэхэдэмнай, үнеэшэд улаан булан соо олоороо сугларанхай.

hаалиин фермые даагша Геннадий Зинатович Сиббогатулин ерээдүйн зорилгонууд тухайгаа хөөрэнэ.

Эндэ дүшэн хоёр hаалишад ажаллана. 650 үнеэд hаагдана. Фермэ дээрэ партийна бүлэг хүдэлнэ. Партгрупорг Нестор Калистратович Рубцов урматайгаар хөөрэнэ:

— hү тушааха, үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые үнөө октябриин 21-дэ дүүргээ hэмди. Юрэдөө жэлэй түсэбөө гадуур хоёр мянган центнер hү гүрэндэ тушаахамнай. Манайдатнай түрүү hаалишад олон. Жэшээлхэдэ, Галина Брылева, Светлана Ерофеева, Раиса Хайрулина, Зинаида Валиулина болон бусад үнеэн бүхэнhөө хоёр мянган килограммhаа дээшэ hү энэ жэлдэ hааhан байна.

Никольск тосхон — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түб бууса. Эндэ болоhон уулзалгын үедэ hонин нэгэ нүхэртэй золгобобди.

Никольск тосхондо түрэhэн уран зохёолшо Илья Черневые уншагшад мэдэнэ ёhотой. Тэрэнэй бэшэhэн «Семейщина» гэhэн романай герой Епишкын хүбүүн Епифан Епифанович Ерофеевтэй эндэ уулзабабди. Энэ нүхэрнай — милициин капитан.

ДҮРБЭН үдэрэй туршада нилээд олон хүн зонтой уулзагдаа. Бүлэг уран зохёолшод, зураашад «Родина» колхозой, «Забайкалец» совхозой ажалшадтай уулзаа. Тиихэдэ ород, буряад драмын театрнуудай бригаданууд Шаралдай, Хонхоло, Алташын Адаг, Шэнэhэтэ, Хүсөөтэ тосхонуудта зүжэгүүдээ харуулаа. Республикын куклын театрайхид Калиновка, Түгнэ, Никольск тосхонуудта зүжэгөө табяа.

Эхэ оронойдоо элбэг дэлбэг мяха, hү, таряа тушаажа байhан хүн зонтой уран зохёолшод, уран зураашад, артистнууд, композиторнуудай ходо уулзажа байгаа hаа, мүнөө үеын хүн тухай hайн зохёолнуудай бэшэгдэхэнь, бүтэхэнь дамжаггүй.

Аялга дуун ажалда туhалдаг, тэрээнтэй нүхэсэдэг.

Г. ДАШАБЫЛОВ,
манай корр.

hАНАМЖА, ДУРАДХАЛНУУД

Буряадай литература, искусствын түлөөлэгшэд хүдөөгэй ажалшадтай нюур нюураараа уулзажа, хөөрэлдэхэ, зүбшэхэнь ехэ туhатай, ашатай хэрэг гээшэ ха юм. Эдэ уулзалгануудай үедэ олон уншагшад өөhэдынгөө hанамжа, дурадхалнуудые уран зохёолшод, уран зураашад, артистнууд, композиторнуудта туhатай зүбшэл үгэнэ. Тиимэhээ мүнөө хэдэн хүнэй hанамжа, дурадхалнуудые уншагшадай анхаралда табинабди.

С. МАНЖИГЕЕВ,
композитор:

— Литература, искусствын түлөөлэгшэд хүдөө нютагай ажалшадтай уулзахадаа, өөhэдөө ехэ юумэндэ hурана, олон юумэ мэдэжэ абана бшуу. Одоол эндэ ёhото ажабайдалай hуудалай сохисые мэдэнэ бэшэ аалди?

Би мүнөө хүдөө нютагай залуушуулда, тэдэнэй баяр жаргал, инаг дуранда зорюулагдаhан дуунуудые бэшэхэ хүсэлэнтэйб.

Д-Н. ДУГАРОВ,
РСФСР-эй габьяата уран зураашa:

— Иимэ литература, искусствын үдэрнүүдтэ түрүүшынхиеэ хабаадана бэшэб. Зүгөөр иимэ декада бүхэн хадаа өөрын онсо илгаатай, онсо шэнжэтэй байдаг. Энэ мүнөө Мухар-Шэбэрэй аймагта үнгэрhэн литература болон искусствын үдэрнүүд юу харуулбаб гэхэдэ, хүдөө нютагай ехэ хүгжэлтые, хүн зонойнь эрдэм hургуулитай, гоё hайханиие гүнзэгыгөөр ойлгодог болоhые эли тодоор гэршэлбэ ха юм.

Бидэнэр уран зурагай нүүдэл выставкэ Мухар-Шэбэрэй аймагайхидта харуулаабди. Уран зурагай хүгжэлтэ тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөөбди. Энэмнай туhатай байгаа гэжэ hананабди.

Ф. ВОЛОЖАНИНА,
Мухар-Шэбэрэй типографиин хүдэлмэрилэгшэ:

«Уран зураашад, тэдэнэй бүтээлнүүд тухай бидэнэр яhала дууладаг, ном, журнал, газетэнүүдтэ уншадаг аабзабди. Зүгөөр уран зураашадтай өөhэдгэйнь нюур нюураараа уулзажа, хөөрэлдэжэ, зохёолнуудыень хараха гээшэмнай нэгэл ондоохон байна. Тиимэhээ литература, искусствын үдэрнүүд хүдөө нютагта ходо боложо байhай гэжэ hананаб. Илангаяа уран зураашад, уран зохёолшод бидэнэр харагшадтаа, уншагшадтаа ходо уулзажа байг лэ!

Г. ЭРДЫНЕЕВ,
Буряадай АССР-эй габьяата артист:

— hаяхан Ахын аймагта литература, искусствын үдэрнүүд боложо үнгэрөө hэн. Энэмнай тэндэ эгээл түрүүшынхиеэ үнгэргэгдөө гэжэ мэдэнэт. Одоол эдэ үдэрнүүд хадаа литература болон искусствын ёhотойл hайндэр болоо гэхэдэ, алдуу гарахагүй.

Ахын аймагай ажалшад илангаяа уран зураашадтай уулзаха, тэдэнэй зурагуудые хараха ехэл дуратай байна. Юуб гэхэдэ, уран зураашад үнэхөөрөөшье энэ аймагта тон үсөө ошодог байна бшуу.

Аха нютагай байгаали ехэл hайхан. Тэндэ уран зураашадай хэхэ, бүтээхэ юумэн яhалал олдохо даа.

Дуун тухай. Радиогоор гү, али телевидениеэр дуулахые шагнаха гээшэ ондоо. Харин артист өөрөө сценэ дээрэ гаража, дуунуудые дуулахадаа, улаан нюураараа хүн зонтой уулзахадаа, баhал ондоо байна. Тиимэhээ дуушад, артистнуудта ингэжэ хэлэнэб: «Хүдөө нютагаар ходо ябадаг байял».

Д. БАТУЕВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой ахалагша хонишон:

— Юрэдөө бидэнэр ехэл баяртайгаар уран зохёолшод, зураашадые үгтаабди.

Энээнэй урда тээ зохёолшод, зураашад нютагаарнай ябадаг hэн. Теэд тэдэнэр совхозой, колхозой түб буусануудта хүрөөд, ондоо тээгүүр, гүүртэ, отаранuудта тон үсөөн ошодог байhан гээшэ.

Бидэнэр, холын отарада ажаhуугшад, тэндэ ажаллагшад совхозой түб бууса ходо ошохо аргагүй байнабди. Сэхыень хэлэхэдэ, сүлөөмнай болодоггүй. Тиимэhээ уран зохёолшод, зураашад, артистнуудай хүдөө нютагуудаар ябахадаа, холын отара, гүүртэнүүдэй малшадта ошодог байг лэ гэжэ үнэн зүрхэ сэдьхэлhээ хүсэнэб.

М. ОЛЕННИНОВ,
уран зураашa:

— Түгнын голой хүн зониие би яhалал hайн мэдэхэб. Юуб гэхэдэ, би Мухар-Шэбэртэ түрэhэн, тэндэ ехэ болоhон хүн байнаб.

Мухар-Шэбэрэй аймаг таряа талхаар баян нютаг гэжэ нилээд лэ зүб хэлсэдэг. Тэндэхи таряашад дүй дүршэлөөр дутадаггүй. Түгнын таряашадта, тала дайдадань, үзэсхэлэн гоё байгаалидань би олохон зурагуудаа зорюулhан байнаб.

hүүлэй үедэ БАМ-ай зэрилгэшэд тухай зохёолнуудые бүтээнэб. Тиибэшье Мухар-Шэбэр нютагайнгаа хүн зон тухай хэзээдэшье мартахагүйб. Энэ болоhон литература, искусствын үдэрнүүд намайе ехэ урмашуулба, шэнэ зурагуудые бүтээхэ хэрэгтэмни зоригжуулба.

А. ФЕДОРОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай Никольскын сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ:

— Сэхыень хэлэхэдэ, иимэ литература, искусствын үдэрнүүд ходо боложо байдаг hаа, hайн бэлэй.

Манай Никольск тосхон Буряадай АССР-эй хилэ дээрэ оршодог. Тиимэhээ хүнүүдэй, илангаяа уран зохёолшодой, зураашадай манайда ерэхэнь хоморшог.

Манайда hайн клуб, музей, библиотекэ бии. Ямаршье театрай ерээ hаа, угтажа шадаха үргэн сценэ клубтамнай бии.

Илангаяа театрнуудай коллективүүд манайда ходо ерэжэ байг лэ гэжэ дурадхаха байнаб.

А. РЕБЯГИНА,
«Забайкалец» совхозой шубуушан:

— Уран зохёолшод, артистнууд, композитор, зураашадтай иимэ уулзалгануудай ашата туhань эли тодоор харагдана. Юуб гэхэдэ, би өөрөө буряад уран зураашадай бүтээлнүүдые обор мэдэхэ байгааб. Харин мүнөө уран зурагай нүүдэл выставкэ хараад байхадаа, олон юумэ ойлгожо абабаб. Иимэ выставкэнүүдэй манайда ходо ерэдэг байгаа hаа, ехэл hайн бэлэй.

1. СССР-эй арадай артист Лхасаран Линховоинной баас бүдүүн хоолойн аялга Мухар-Шэбэрэй аймагай Соёлой ордон соо ханхинан зэдэлээ.

Зал соо hуугшад «Үшөө, үшөө!» гэhэн баярта үгэнүүдые hүхирэлдэн, суута артистые сценэ дээрэhээ удаан табижа үгөөгүй.

2. «Эрдэм» совхозой Дээдэ-Боом гэжэ газартахи отарын хонишодтой уран зохёолшод, уран зураашад уулзаа.

РСФСР-эй габьяата уран зураашa Д-Н. Дугаров (зүүн гарhаа) хонишодтой хөөрэлдэжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Буряадай арадай уран зохёолшо Исай Калистратович Калашниковай номууд олондо мэдээжэ. Гэрэнэй hүүлэй үедэ бэшэhэн «Шуhата зэбүүн саг» гэhэн романиинь «Байгал» журналда толилогдоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран зохёолшо И. Калашников Мухар-Шэбэрэй аймагта болоhон литература, искусствын үдэрнүүдэй үедэ үгэ хэлэжэ байна.

«ЗӨӨЛЭН АЛТАН» ТУШААГДАНА

Календариин ёһоор декабрь жэлэй эсэс, үбэлэй эхин һара. Тиибэшье манай Забайкалида хододоо үбэл эртэ — ноябриин тэн багаар эхилдэг гээшэ. Ноябрь соо нилээд хүйтэржэ, саһан орожо эхилдэг ха юм.

Декабрь һарын гарахалаар бусалтагүйгөөр хүйтэржэ, байрын саһан улам зузаардаг. Буга һарын (декабриин) хүйтэндэ бугын эбэр хахардаг гэжэ буряад зон эртэ урдаһаа хойшо хэлсэдэг.

Декабриин 21-дэ эгээл богони үдэр, эгээл ута һүни. һарын 22-то үдэр тогтожо, энээнһээ хойшо үдэр «борбилоогой алхамаар» нэмэжэ захалха. Ород арадай хэлсэдэгэй ёһоор, «наран зун тээшэ, үбэл хүйтэн тээшэ» гэдэгынь энэ ха. Үбэлэй буйр хүйтэнэй хаһа үнөөл ерээдүй. Саһан шуурган, бордоһон, нэбтэ сорьёмо жабар үзэгдэхэл байха.

Республикадамнай агнууриин хаһа октябриин 20-һоо эхилээд, гараха жэлэй февралиин 15 болотор үргэлжэлхэ юм. Ойдо нохойн хусаха, буугай һүрэхэ абяан үдэрһөө үдэртэ олошорно. Иигэжэ ангуушад «зөөлэн алта» гүрэндөө бэлэдхэжэ ябапанаа мэдүүлдэг.

Үбэл ой соо ямар гоё гээшэб! Модод һалаа мүшэрөө һарбайн, абяа шэмээгүй дуурана. Сэлмэг хүйтэн һүни ой модон мүнгэн сагаан хюруугаар шэмэглэгдээд, үдэртөө наранай элшэдэ наадан байхал. Илангаяа шэнэ ороһон хөөмэй саһан дээрэ шубуудай, зэрлиг ан арьяатанай аржылдан байһан мүрнүүдые харахадаа, ангуушан «ойн номой» хуудаһануудые нэгэ нэгээр һэхэн уншахадаа, хаана ямар олзын байһаниие ойлгон баярладаг ха юм.

Мүнөө жэлдэ Буркоопсоюзай коопзверопромхозууд олзоборилгын хаһые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтаба. Энэ ажал ябуулгада 203 мянган түхэриг гаргашалагдаа. Хүбшэдэ ангуушадай байрлаха, амарха, бариһан ангуудаа үбшэхэ, арһыень сэбэрээр, һайн шанартайгаар хатааха зорилготойгоор 6 бааза, 132 гэр баригдаһан, заһагдаһан байна. Баунтын, Хойто-Байгалай, Түнхэнэй аймагуудай хүбшэ тайгада вертолёдоор 397 ангуушад абаашагдаа. Ангуушад буу, һомо болон элдэб хэрэгсэлнүүдээр хүсэд хангагданхай. Штатна ангуушадта гутал хубсаһан, агнууриин хэрэгсэлнүүд түлөөһэгүйгөөр үгтэдэг.

Ангай арһа тушааха тухай хэлсээнүүдые баталха хаһа дүүрэжэ, хамтадаа 1.850 хүн агнууриида гараад байна. Штатна ангуушадта 5 жэлэй болзортойгоор агнаха газар даалгагдажа үгтэнхэй. Ангуушад олзоборингоо энэ газарта ан гүрөөл, шубуу шонхорнуудые харууһалха, тэдэнэй баялигые зэзэн ёһоор, эхэ таһалангүй ашаглаха, үсхэхэ уялгатай.

Октябрь һарын эхеэр ажахы бүхэндэ ангуушадай суглаан үнгэргэгдөө. Тэндэ ангуушад хайшан гэжэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэб, олзо ехэтэй ямар шэнэ онол арга нэбтэрүүлхэб, яажа арһанай шанар дээшэлүүлхэб гэһэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Агнууриин хаһын эхилхэһээ урид коопзверопромхозуудай охотоведүүд хүбшэдэ гаража, ангуудай тоо бүридхөө хаана ямар ан, шубууд олон бэ гэжэ багсааһан байна. Анхандаа үнэ гүйгөөр абтадаг байһан булганай сэн энэ жэлдэ 40 процентээр нэмэнхэй.

Ондатра олзоборилхо, тэдэнэй тоо олошоруулха хэрэгтэ һүүлшын жэлнүүдтэ ехэ анхарал хандуулагдана. 1976 оной туршада энэ ангай амидардаг газарта табигдаһан биотехническэ түхеэрэлгэнүүдтэ 32 мянган түхэриг гаргашалагдаба. Иимэ эмхидхэлэй ажалай ашаар жэл ерэхэ бүри ондатрын арһан олоор тушаагдана. Мүнөө жэлэй намарай агнууриин үедэ коопзверопромхозуудай ангуушад 70.462 ондатра хабхааанаар бариһан байба. Эндэ илангаяа Кабанскын аймагта 37.822, Хойто-Байгалда — 13.673, Баргажанда — 10.016 ондатра баригдажа, ангуушад һайн дүнгүүдые туйлаа. Олзоборилгын урагшатай хада хаа-янагүй түрүүшүүлшье шалгарна. Жэшээлхэдэ, Кабанскын И. А. Бурмакин 1.313, Баунтын Д. В. Филонов — 765, Баргажанай В. И. Молчанов 465 ондатра барижа, ангуушадай дунда түрүүлбэ. Кабанскын коопзверопромхоз 81.439 түхэригэй зэрлиг ангай арһа бэлэдхэжэ, 1976 оной түсэб декабриин 1-дэ 102 процент дүүргэбэ.

1976 ондо коопзверопромхозууд 367 мянган түхэригэй зэрлиг ангай арһа, 200 бугын, 250 зэрлиг орыя, 150 гүрөөһэнэй, 235 хабаргын хамта 31 тонно мяха гүрэндэ тушааха түсэбтэй. Декабриин 1-нэй мэдээгээр 31.451 хэрмэн, 1.553 шандаган, 1.398 булган, 676 һолонго баригдажа, хамтадаа 248.833 түхэригэй ангай арһан бэлэдхэлэй пунктнуудта ороод байна.

Республикадамнай зэрлиг ан олзоборилхоһоо гадна, гэжээмэл ан үсхэбэрилгэ үргэнөөр хүгжэнэ. Коопзверопромхоз бүхэн ангай фермэтэй. Мүнөө жэлдэ халтар хара үнэгэнэй 6.340, песецэй 22.299 арһан бэлэдхэгдэхэ. Ангай фермэнүүдэй продукци хамтадаа 2 миллион 363 мянган түхэригэй болохоор хараалагдана.

Коопзверопромхозуудай трест агнууриин газар шалгаха, браконьёрнуудтэй тэмсэхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулна. Мүнөө 25 охотовед, 19 егерь агнууриин хэдэн арбаад штатнабэшэ инспекторнүүд шалгалта хэхэеэ ойдо гаранхай.

Агнууриин хэлуун хаһа мүнөө түлэг дундаа. Ангуушад декабриин 25-да хүбшэһөө бууха. Тэдэнэй баян олзотой бусаха байһандань найданабди

М. ГЫЛЫКОВ,
Буркоопсоюзай коопзверопромхозуудай трестын охотовед

ОЛОНОЙ ХҮСӨӨР ХАМГААЛАГДАНА

Байгаалиин бүхы баялигуудта эзэн ёһоор хандажа, тэрэниие бүхы хэмжээгээр арьбадхаха шухала гэжэ партиин XXV съезд дээрэ онсо тэмдэглэһэн байна. Партиин энэ захяа заабариие бодото дээрэнь бэелүүлхэ зорилгоор шухала хэмжээнүүд абтана.

Загаһа хамгаалха манай Баргажанай аймагай гүрэнэй инспекци Байгал далайн, Баргажанай болон Хурамхаанай аймагуудтахи гол мүрэн, уһа сөөрэмүүдтэ үдэдэг загаһанай баялигые аршалан хамгаалха зорилготой юм.

Манай инспекциин харьяата аймагуудай хүн зон түрэл байгаалидаа ёһотойл эзэн янзаар хандадаг, байгаали хамгаалха, һэргылхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Гэхэтэй хамта байгаалиин баялигуудта хуули буса аргаар хоро хүргэхэ ушар дайралдахаяа һанадаг. Тэдэнэр байгаалиин баялигта хомхойрон, нюуса далдаар олзоборилхые, агнууриин гурим бүдүүлигээр эбдэхые һэдэнэ. Загаһа хамгаалдаг гүрэнэй ба нниитын инспекторнүүдэй хүсөөр энэ жэлдэ хулгайгаар загапа бариһан 220 ушар элирүүлэгдэһэн байха юм. Түрүү инспектор В. А. Питецкий загаһанай агнуури хулгайгаар хэһэн 31 ушар элирүүлэн барижа, инспекциин хүтэлбэриин зүгһөө магтаалда хүртэһэн, урмашуулгын шан абаһан байна.

Байгаалиин баялигта хулгайгаар орожо ябаһаар балшыса баригдаһан зарим хүдхэшүүлые нэрлэмээр. Баргажанай коммунальна ажахын предприятиин хүдэлмэришэн А. Г. Постников 15 метр ута губшуураар омоли хулгайгаар барижа байһаар инспектортэ баригдаа һэн. Энэ хулгайшан яла түлөөд, коллективэйнгээ суглаан дээрэ шүүмжэлэгдээ. Модо урадхуулгын Байгалай конторын хүдэлмэришэн Н. М. Вокин предприятиингаа катераар Баргажанай Тохой соо омоли губшуурдажа байһаар баригдаһан байна. Тэрэ 125 түхэригэй загаһа бариһан байгаа. Тиигэжэ 25 түхэригэй яла түлэһэн, губшуурынь абтаһан байха юм. Хурамхаанай аймагай Улан-хаанай совхозой хүдэлмэришэн Ц. Э. Очиров омолиин түрэһэеэ хаяжа байха сагта губшуурдажа байһаар баригдаа

Хулгайгаар загаһа баригшадай тоодо Үүрэг һууриндахи 10-дахи нүүдэл колонны хүдэлмэришэн И. А. Колмаков, Хурамхаанай леспромхозой хүдэлмэришэд В. С. Степных, Е. Н. Субычев гэгшэд оролсоно. Эдэ хулгайшад яла түлэһэн, зэр зэмсэгүүдээ абхуулһан, өөһэдөө коллективэй суглаанай урда зогсожо, хэһэн хэрэгэйнгээ түлөө харюусаһан байнад.

Юрын загаһадһаа гадна, Байгал далайн хаб загаһа бидэ мүн лэ хамгаалха уялгатайбди. Загаһа үсхэбэрилгын заводууд омолиин жараахайнуудые инкубациһаа гаргажа, жэл бүхэндэ олон миллионоор далайда табина. Омолиин нөөсын баялиг болохо эдэ жараахайнуудые аршалан хамгаалхын түлэ гол горхоной уһанда, промышленна предприятинуудай үйлэдбэридэ хэрэглэгдэһэн уһа, мазут болон амитадта, ургамалда хоротой бодосуудые сэбэрлэхэ ябадалые нягта нарииаар шалгаха шухала. Байгаали хамгаалгын асуудалаар үргэн ниитын дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри, хөөрэлдөөн, лекцинүүд үнгэргэгдэдэг, нютагай газетэнүүдтэ гүрэнэй инспекциин мэргэжэлтэд, инспекторнүүд статьянуудые хэблүүлнэ. Эдэ бүхы хэмжээнүүдэй ашаар манай байгаалиин баялиг илангаяа загаһанай нөөсэ уһа сөөрэмүүдтэмнай ехэ болоно.

И. ПЕСТЕРЕВ,
загаһа хамгаалха Баргажанай аймагай гүрэнэй инспекциин начальник.

Будамшуу

НЭТЭРЭЭД, НЭРЭЭ ХУХАРБА

Үргэн уужам Буряад оронойнгоо алишье нютагаар аяншалдаг би, Будамшуутнай, мэнэ һаяхан аймагай түб Хурамхаан һууринаар албанай хэрэгээр ябабаб. Тиихэ сагтаа эндэхи ветеринарна станциин ажал хүдэлмэритэй танилсаха үедэм, хүдөө ажахын нэгэ мэргэжэлтэ тушаа станциин хүдэлмэрилэгшэдэй дунда иимэ юрэ бусын хөөрэлдөөн болоожо байба. Мэргэжэлтын нэрэнь Пётр Сымжитович Маторов. Дурсагдагша станциин даргаар томилогдоһон сагһаа хойшо нүхэр Маторов хүдэлмэриингөө зондо бүдүүлигээр хандадаг, шүүмжэлэл гээшые оройдоошье мэдэрдэггүй байһан. Хүтэлбэрилэгшын ахир муу абари зан коллективэй хүдэлмэридэ тойбо татана.

Станцида хабаатай зургаан хүнгэн машинануудаһаа хоерынь эзэн бусаар эдлэгдэһэнһээ һандаржа үригдэһэн, дүрбэниинь ехэнхидээ эбдэрхэй зогсодог. Унаагүй дээрэпээ станциин ажал хохидоно. Ажахынуудта ябуулагдаха ветеринарно-профилактикын хүдэлмэриин һуладаһанһаа үхэрэй хамуу үбшэн, хонин һүрэгэй дунда гельминтоз (хотын хорхой) һүжэрэн дэлгэрһэн байна. Үбшэн малай мүүдэжэ, гарзалжа байхадашье, үбшэн сараха эрид шууд хэмжээнүүд ветеринарна эрилтын ёһоор бэелүүлэгдэд ггүй байгаа 1975—1976 онуудаа туршада хамуу, гельминтозтой тэмсэхэ талаар аймгүйсэдкомой хараалһан хэмжээнүүдэй эсэстээ хүрэтэр дүүргэгдэнгүй орхигдошодог байһаниинь муу.

Мүнгэн сангай журам станциин хүтэлбэрилэгшэд бүдүүлигээр эбдэдэг байба. Начальник П. С. Маторовой захиралтаар һарадаа 96 түхэриг салинтай санитаркын гушаалда Зарубина гэжэ хүн арбан табан һарын туршада тоологдодог байһан юм. Үнэндөө тиимэ хүн санитаркаар ажалладаггүй, харин Зарубинагай эхэ — А. Н. Зарубина гэгшэ хуурмагаар зохёоһон дансада гараа табижа үгэдэг байгаа. Иигэжэ ветстанциин начальник П. С. Маторов, тэндэхи ахамад бухгалтер К. Б. Цыдыпова хоёрой хэһэн харанхы хэрэгһээ болоожо, гүрэнэй 1.275 түхэриг хулгайлагдаһан байха юм. Энэмнай гэнэндээ нэтэржэ, нэрээ хухарһан ябадал болоно бшуу. Эндэ ветеринарна спирт гаргашалгын хойноһоо шанга бүридхэл хиналта хэгдэдэггүй. спирт хэрэглэгдэхэ газарһаа ондоо тээшээ «урдадаг» байһан. Станциин аптекые даагша нүхэр Шобоновада өөрөө мэдэжэд спирт табиха дүүрэн эрхэ олгогдоһон байгаа.

Дээрэ дурсагдаһан хуули буса, худал хуурмаг ябадалнуудые шалган тодорхойлжо, арадай хиналтын районно комитет ветеринарна станциин начальник Пётр Сымжитович Маторовые, станциин ахамад бухгалтер Клара Базаровна Цыдыповае тушаалһаань сүлөөлхэ гэһэн тогтоол абаа. П. С. Маторов, К. Б. Цыдыпова гэгшэд хуули бусаар гүрэнэй хармааннһаа хуулан абаһан 1.275 түхэригөө гэдэргэнь бусааха болоо.

Мэшээг соо шүбгэ нюужа болохогүй гэжэ гү, али булхайнь булшангаараа гарадаг гэжэ арадай дунда сэсэн үгэ ябадаг Энэ үгэ үшөө дахин һануулжа, һэргылэмжэ болгон дээрэ дурсагдаһан ушар тухай хөөрэбэб.

САГАЙ УЛАРИЛ

Үүлэтэй байха. Бага зэргэ сэлмэхэ. Зарим нютагуудаар саһан орохо. Шуургалха. Баруун хойноһоо секундын 10—15 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Кабанскын, Улаан-Үдын, Сэлэнгын аймагуудаар 15—18 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 5—10 градус хүйтэн байха. Хойто аймагуудаар 9—14, Байгал шадарай урда нютагуудаар 1—6, Улаан-Үдэдэ 5—7 градус хүйтэн байха.

СПОРТ

ЗАЛУУШУУЛ ҺУРАНА

Эрхүү хотодо самбо барилдаагаар түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Мүрысөө студентнэрэй «Буревестник» бүлгэм эмхидхэһэн байгаа. Нээмэл энэ мүрысөөн урдандаа самбо барилдаагаар Эрхүүгэй областиин чемпион ябаһан Сергей Оргоновой дурасхаалда зорюулагдаһан байна.

Һонирхолтой наадада Эрхүүгэй областиин спортсменүүдһээ гадна, Ангарскын, Шэтын областиин Краснокаменскын, Улаан-Үдэ хотын һуралсалай газарнуудай, спортын бүлгэмүүдэй бүхэшүүл хабаадалсаа. Мүрысөөндэ долоон командын спортсменүүд түрүү һуури эзэлхын түлөө тулалдаба.

Манай Улаан-Үдэ хотын нэрэһээ «Спартак», «Труд» бүлгэмүүдэй бүхэшүүл хабаадаһан байна.

Мүрысөөнэй дүн гаргахада, Эрхүүгэй областиин суглуулагдамал команда түрүү һуури эзэлбэ. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые Ангарск, Улаан-Үдэ хотонуудай команданууд эзэлээ. Манай командын түлөөлэгшэ, спортын мастерта кандидат, Зүүн Сибириин технологическа институдай багша Баир Аюшиев эрхим амжалта гуйлаа. Тэрэ 62 килограммай шэгнүүртэ барилдажа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Улаан-Үдэ хотын нүгөөдэ бүхэшүүл — «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ, мастерта кандидадууд Анатолий Борщенко, Михаил Торгашев гэгшэд (68—74 килограмм) хоёрдохи һуури эзэлбэ. «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Сергей Тархаев 48 килограммай шэгнүүртэн соонһоо гурбадахи һууринда гараба. «Труд», «Спартак» бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэд Аркадий Мункоев, Игорь Сампилов гэгшэд дүршэл багатай байжа, үетэндээ диилдэхэдээ, дүрбэдэхи һуури эзэлээ.

Нээмэл мүрысөөндэ хабаадалсаһан Улаан-Үдэ хотын залуушуул дүршэлтэй бүхэшүүлэй техникэ, тактикатай танилсажа ерэбэ.

И. НИКОЛАЕВ

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРҺӨӨ

«Труд» бүлгэмэй спортын ордон соо облпрофсоведэй дамжуулгын кубогта хүртэхын түлөө баскетболоор мүрысөөн эхилбэ. Мүрысөөндэ республикын спортын бүлгэмүүдэй эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй команданууд хабаадалсана.

Нааданай түрүүшын үдэр «Теплоприбор» заводой багшанарай профсоюзэй городской комитедэй эрэшүүлэй командануудай дунда һонирхолтой мүрысөөн болобо. Уулзалгын түрүүшын 20 минутада багшанар 26:23 тоотойгоор шүүжэ ябаһан байгаа. Нааданай дүүрэхэдэ багшанар заводой командые 70:36 тоотойгоор шүүжэ, түрүүшын илалта туйлаба.

Эдэнэрэй удаа эхэнэрнүүд — «Забайкалец», мяха-консервын комбинадай команданууд наадаба. Авиазаводой эхэнэрнүүд нааданай эхилэн сасуу һайн добтолго эмхидхэжэ ороходоо, нүгөөдүүлээ торгоохогүй байба. Гиин эдэнэр энэ уулзалгаяа 41:17 тоотойгоор шүүжэ гараа. Эдэ авиационно заводой түлөөлэгшэ Курамова бусаднаа олон — 20 очко командадаа асаржа шадаа.

ЛВРЗ-гэй, авиазаводой эрэшүүлэй дунда түрүүшын үдэр наадан болоо. ЛВРЗ-гэй спортын клубай команда уулзалгын нэгэдэхи хахадай дүүрэхэдэ 5 очкогоор үлэжэ ябаһан байба. Зүгөөр авиационно заводой командын гэшүүд нааданай хоёрдохи хахадта эмхи гуримтайгаар добтолго, хамгаалга хэхэдээ, эдэнэрээ шүүжэ захалба. Эгээл харюусалгатай үеын ябажа байхада ЛВРЗ-гэй командын гол добтологшо Владимир Бабенко нааданһаа гаргагдаха баатай болоо. Ушарынь хэлэхэдэ, тэрэ нааданай гуримай ёһоор, ялын табан очкотой болоһон байгаа. Энэнэй удаа авиазаводой команда бүри эршэтэйгээр добтолходоо 73:48 тоотойгоор эдэнэрээ шүүһэн байба.

Мүрысөөндэ эрхимлэһэн эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй команданууд ВЦСПС-эй кубогта хүртэхын түлөө үнгэргэгдэхэ зонын мүрысөөндэ хабаадалсаха болоно. Тиин эрэшүүл Шэтэдэ, эхэнэрнүүд Хабаровск хотодо түгэсхэлэй наадада хабаадахань.

Н. ИВАНОВ.

НҮХЭР ЕҺОНОЙ УУЛЗАЛГА

Эрхүүгэй областиин болон манай республикын суглуулагдамал командануудай дунда шагараар үнгэргэгдэдэг болоһон нүхэр ёһоной наадануудай үнинэй юм. 1940 онһоо хойшо хирэ хирэ болоод лэ үнгэргэгдэдэг болоһон шатаршадаймнай уулзалга заншалта болоо. Үнгэрөөд байһан энэ үе соо 21 уулзалга. тэрэ тоодо ородой эрхим шатаршан М. И. Чигориной кубогта хүртэхын түлөө болоһон гурбан наадан оруулагдана.

Байгша оной декабриин 11-12-ой үдэрнүүдтэ ээлжээтэ уулзалга үнгэргэхөөр Эрхүүгэй шатаршад манай Улаан-Үдэ хото ерэнхэй. Нүхэр ёһоной хорин хоёрдохи уулзалга Улаан-Үдэ хотын шатаршадай клубта үдэрэй хоёр часһаа 15 хюлгэ дээрэ эхилхээр хараалагдана. Наадада найман эрэшүүл, гурбан эхэнэр, хоёр хүбүүн, хоёр басаган хабаадалсаха юм.

В. МАМИЛОВ

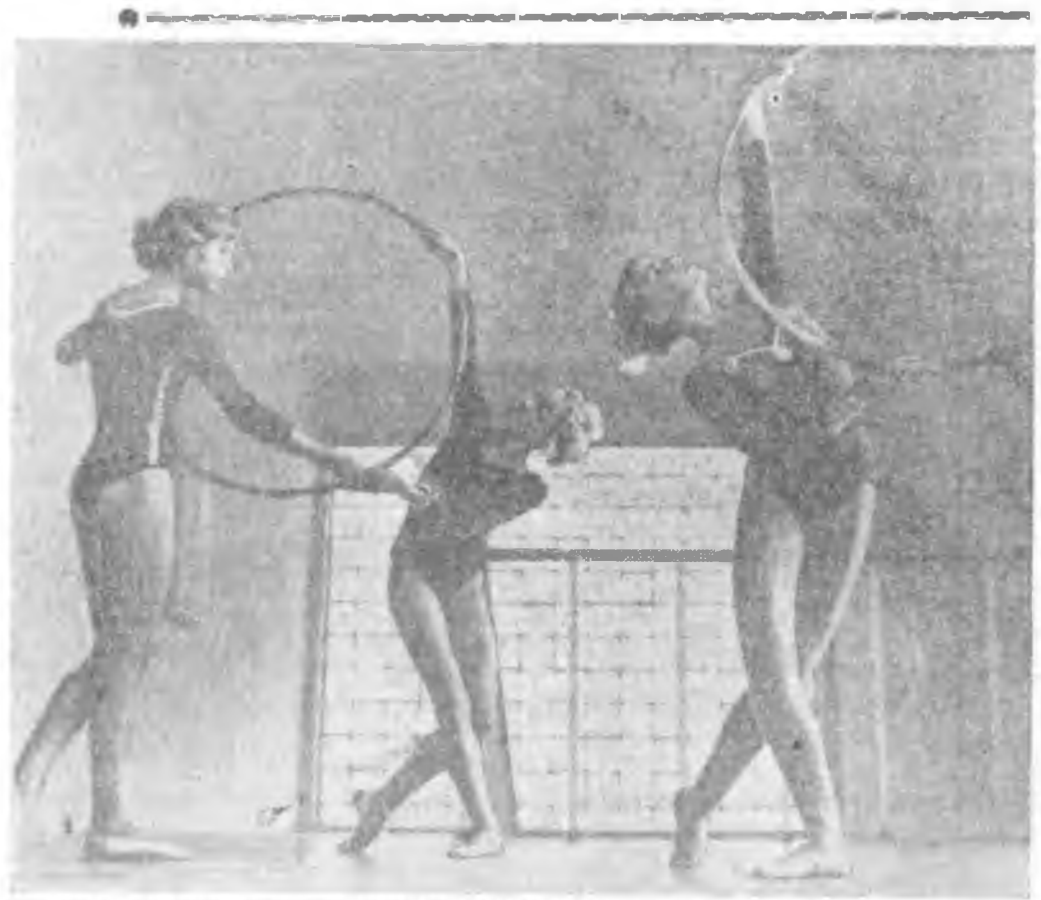

ЭЛҮҮР ЭНХЫН ЦЕХ

МОЛДАВИИН ССР. Бендерскэ торгонэй комбинадай дэргэдэ «Шелковик» гэһэн спортын ордоной байшан баригданхай. Ажалай һүүлээр хүдэлмэришэд эндэ ерэжэ, спортын элдэб зүйлнүүдээр бэлэдхэл болон мүрысөөнүүдые үнгэргэдэг.

«Комсомольская правда» газетын шанда хүртэхын түлөө ГТО-гоор «СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадагша» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай, СССР-эй спорткомитедэй вымпел һаяхана комбинадай физкультурын коллективтэ барюулагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран һайханай гимнастика.

ТАСС-ай фотохронико

ХИЛЫН СААНАҺАА

Телеграф, телефон, радио

РИМ

КПИ-гэй ЦК-гай пленум

ТАСС

Израилиин Коммунис партиин ЦК-гай XXX пленум Тель-Авивта болобо гээд мэдээсэгдэнэ.

КПИ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь М. Вильнер болохоёо байгаа XVIII съездэдэ КПИ-гэй ЦК-гай тезисүүдые зүбшэн хэлсэлгын дүнгүүд, партиин съезд дээрэ ЦК-гай хэхэ тоосоото элидхэл тухай мэдээсэл хээ.

Гүрэнэй шэнэ бюджедые, мүн Ливанай дотоодын хэрэгүүдтэ Израилиин хамаарал салгые буруушааһан тогтоолнуудые пленум баталан абаба.

1977—1978 онуудай финансын жэлэй Израилиин бюджедэй проектые правительство һайшаагаа һэн. Энэ проектнь милитарис шэнжэтэй байна гээд тогтоол соо хэлэгдэнэ. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые саашадань үргэдхэхэ, Араб оронуудай газар нютагуудые булимтаран эзэмдэхэ, Дүтын Зүүн Зүгтэ эб найрамдал һэргээлгэдэ тойбо татаха зорилготой байна.

БЕРЛИН

СЕПГ-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

ТАСС

СЕПГ-гэй ЦК-гай ээлжээтэ пленум эндэ болоожо, ГДР-эй политическэ ба экономическа хүгжэлтын асуудалнуудые хаража үзөө. СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь Х. Долус СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой элидхэл хэбэ. ГДР түгэс хүгжэһэн социалис общество байгуулгын замаар амжалтатайгаар дабшажа ябана гэжэ тэрэ хэлээ. СЕПГ-гэй IX съездын һүүлээр арадай палатада, округуудай депутадуудай суглаануудта һунгалта үнгэргэлгэ политическэ элитэ ехэ үйлэ хэрэг болоһон байна. Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ бүхы үндэһэ һуури бии гээд элидхэл соо тэмдэглэгдэнэ. Промышленна үйлэдбэриин түсэбые ГДР-эй ажалшад декабриин эхеэр 29 процентдэ хүргэжэ, түсэбһөө гадуур 1,3 миллиард маркын продукци гаргагдаһан байгаа.

ГДР-эй гадаадын политикын ба СЕПГ-гэй уласхоорондын харилсаанай асуудалнуудта тогтоходоо. СССР ба социалис хани нэгэдэлтэ бусад гүрэнүүдтэй аха дүү ёһоной холбоо барисаагаа саашадань гүнзэгырүүлгэдэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюро онсо анхаралаа хандуулна гээд элидхэлшэ хэлээ.

Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй Бухарестдэ болоһон зүблөөн элитэ ехэ хэрэг болоно гээд элидхэл соо тэмдэглэгдэнэ.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, ГДР-эй гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ Г. Шюрэр ГДР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбэй проект. 1971 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбэй проект тухай элидхэл хэбэ.

Пленум зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар зохихо тогтоолнуудые баталан абаа.

НЬЮ ЙОРК

ООН-ой Генеральна Ассамблейн шиидхэбэри

ТАСС

Курт Вальдхаймые хоёрдохи болзорто 1977 оной январиин 1-һээ 1981 оной декабриин 31 болотор Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна секретаряар томилхо тухай Аюулгүйн Соведэй дурадхалые ООН-ой Генеральна Ассамблей пленарна заседани дээрээ һайшааба. К. Вальдхаймай кандидатурые Аюулгүйн Соведэй 15 гэшүүнэй 14-ниинь, тэрэ тоодо саг үргэлжын дүрбэн гэшүүн — СССР, США, Англи, Франци урда тээнь дэмжэһэн байгаа.

К. Вальдхайм заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ. ООН-ой ажал ябуулга нэн түрүүн Уставтайнь зохилдуулан, организациин үмэнэ табигдаһан уласхоорондын эб найрамдал хангаан сахиха гэһэн гол зорилгонуудые бэелүүлгэдэ хабаадуулагдаха ёһотой гээд мэдүүлээ. Эмхидхэгдэн байгуулагдаһаар 31 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэһэн Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци эдэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ бүтэмжэтэй, шухала хубитаяа оруулха уялгатай гээд Генеральна секретарь хэлээ. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха асуудалые болохотой руунь шиидхэхэ хэрэгтэ ООН бүхы хүсэлэл оролдолгонуудаа элсүүлхэ ёһотой.

ТОКИО

Премьер тэмсэлһээ арсаба

ТАСС

Японой премьер-министр Т. Мики тушаалһаа бууханы гэжэ министрнүүдэй кабинедэй генеральна секретарь И. Идэ эндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ. Энэ шиидхэбэри тухайдаа премьер-министр неделиин һүүл багта хуулитаар соносхохо гээд тэрэ хэлээ.

Бүгэдэ ниитын һунгалтын үедэ либерал-демократуудай дайнай һүүлэй үедэ эгээл ехээр булигдаһанһаа уламжалан, Японой премьер тушаалһаа бууха баатай болобо. Эдэнэр парламентын доодо палатада олонхиинь дуу абажа шадаагүй.

Премьерэй орлогшо байһан Т. Фукуда, финансын министр М. Охира хүтэлбэрилхы партиин түрүүлэгшын, премьер министрэй тушаалда орохые оролдоно.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.30 — 20.30 — «Танай бэшэгүүдээр» хүгжэмтэ программа. 11.00 Забһарлалга. 11.10 — 19.45 «Нувель де Моску» гэжэ газетын шанда хүртэхын түлөө уласхоорондын мүрысөөн. Эрэшүүлэй фигурна хальгиралга. 12.00 — «АБВГДейка». 12.30 «Онтохоной орондо айлшалалга». «Сказка о царе Салтане» — уран һайханай фильм. 14.00 — 21.00 — Шэнэ һонин. 14.10 — «Очевидное невероятное». 15.10 — Мультфильмнүүдэй программа. «Мойдодыр», «Двор». 15.40 — «Элүүр энхэ байлга» почтын программа. 16.10 — «Альпинизм — моя профессия». Баримтата фильм. 16.20 — 21.25 «Госпожа Бовари» телевизионно уран һайханай фильм. (Франци, 1-дэхи сери). 17.50 — Забһарлалга 18.00—24.00 — «Время». 18.30 — Гүрэнэй Волжско арадай хоорой концерт. 19.15 — Шатараар СССР-эй чемпионка Л. Ахшарумова. 19.25 — «9-дэхи студи» телевизор харагшадта харюу. 21.15 — «Спортлотогой» тираж. 22.55 — Забһарлалга. 23.00 — Литературна уншалга. Н. А. Некрасовай поэмэнүүд. 23.40 — «Образцы танца». Фильм-концерт.

УНШАГТЫ һонирхохо дайхат

БАХА ЮУГЭЭРЭЭ ҺОНИРХОЛТОЙБ?

Олон бахануудай нэгэн [...] абяа гаралдахые дуулаа [...] гүт? Зарим хүнүүдтэ т[...] абяан шэхэндэ хажара[...] дуулдадаг ёһотой. Ү[...] баханууд булта ад[...] гаралдадаггүй юм. Гансал бахануудынь эмэнүүдээ [...] дажа, «инаг дуранайнгаа [...] татадаг.

Тиихэдээ тэдэнэй абяа [...] хадань хоолой дорохи [...] ниинь һунажа, хүлхыгөөд, [...] римдаа өөрынь бэеһээ [...] болошодог. Хоолойнгоо, гараха органойнгоо ехэ [...] нарин дээрэһээнь бах[...] элдэб янзын абяа [...] даг байна. Жэшээнь, дээрэ нохойдол адлаар ху[...] хүндэл адляар энеэдэг, соогоо гүбэрдэг, буха [...] бүдүүн хоолойгоор бүрх[...] шэнгэхэн хонхын [...] жэнгирдэгшье дуутай бах[...] бии юм. Парагвай о[...] миисгэй шэнгээр барх[...] бахануд бии.

Бахануд гансахан э[...] заар абяа гарадагаараа [...] холтой бэшэ. Ушарынь [...] гэхэдэ, дэлхэй дээрэ томо, [...] жэшье элдэб янзын т[...] бахануд дайралдадаг. [...] шээнь, Кубада хүнэй [...] шэгшы гурганай хюмһанай [...] гэхэн, мүн Африкын Ка[...] орондо Голиаф гэдэг з[...] килограмм болодог томо [...] нууд бии Тиихэдэ таба [...] һүрэдэг, модон өөдэ [...] баха Африкада ушардаг. [...] ган дээрээ хара хэрэлһэн [...] дэгтэй ниидэдэг баха Б[...] аралда ажамидарна. Ар[...] үһэтэй Бразилидахи баха [...] шэ метр дээрэһээ унахада [...] гэмтэдэггүй байна. Зарим [...] хын түрьһэн — шанага хор[...] нуудынь түрэлхидһөө таба[...] хин томо байдаг. Манай [...] юрын бахадашье гайхал[...] юумэн олон.

1785 ондо суута итальян[...] лог Спаланцани гэгшэ оп[...] хэжэ, бахын ушхыень а[...] хаяад туршаа. Тиихэдэнь [...] рэнь ягаашьегүй, хидал һүрэсэгөөжэ, [...] ганаа барижа байгаа [...] дэ хэгдэһэн туршалгын [...] баха ушхаараа амилда[...] харин арһаараа амилдаг [...] гэжэ элирүүлэгдээ. Бахын [...] хан. абяа гарахадань хэр[...] орган болоно.

Бахын арһан хайшан [...] сэбэр агаар (кислород[...] бэедээ шэнгээнэ гээщ[...] Британиин натуралист Эдв[...] гэгшэ энээниие тодорцул[...] тула бахые тусхай [...] шуур соо хээд урадх[...] уһанай оёорто табяа. Тэр[...] уһан сооһоо гаргангүй [...] һара байлгахадань, бахын [...] хан уһанһаа кислород а[...] байба.

Тэрэшэлэн нүгөө талаараа [...] рим бахын арһан аюултай [...] Тэрэнэйнь газаа тээгүүрхи [...] гэртэ тусгаар хорото зүйл [...] даг. Тэрээнгүй һаа, хорх[...] хорогүй баха бэеэ хайшан [...] хамгаалхаб даа. Энээниие [...] дэхэ дээрэһээ олонхи ш[...] бахын ойронь хүрэд[...] Азиин зарим оронуудта ба[...] квакша гэдэг бахын ар[...] газаахи хоронь багахан с[...] дые аладаг байна. А[...] түбиин халуун оронуудта [...] даг жаахан бахануудай х[...] абажа, индейцүүд агн[...] хэрэглэдэг юм. Тэрэнэй х[...] хүнүүдэй, һармагшадай [...] бэедэ аюултай. тэрээнһээ [...] тагай томо арьяатан [...] шье aлaдаг байна.

Бахын арһан айхабтар [...] һунадаг онсо шэнжэтэй [...]

Үе-үе болоод лэ бахс [...] жа, арһаяа шэнэлдэг. Тэрэ[...] гээ ашаар баха үнгэ зүһэ[...] дэб янзаар хубилгажа [...] аргатай болоно. Заримдаа [...] садһаа бэеэ нюухадаа, о[...] тойронхи ургамал ногоон[...] һэтэй болоод байдаг. Мү[...] римдаа ноб ногоон. номин [...] гү, али хаб хара. үгышье [...] шаб шара байтараа с[...] хүрин болошохо шадит[...]

Бахын арһан нарнай [...] туча, гэрэлдэ ехэ дуратай[...]

(«Сельская нов[...] журналһаа абтаба)

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хууда[...] «Мастернууд ажал [...] нэ» — түрүү бэшэг[...] циалис мүрысөөнэй яб[...] суглуулбари. ТАСС-[...]

Хоёрдохи хууда[...] «Хүүргэ табигд[...] Лисиенковэй статья [...] станиол дээрэ хүд[...] пэргээхэ» — Д. Хо[...] статья. Мэргэжэлтэ[...] «Үүлтэр һайжаруулгы[...] дэлмэриин шухала хүб[...] — В. Тайшинай ба[...] баевай статья.

Гурбадахи хууда[...] «Нэгэ талаһаань һайн [...] — Т. Волынцевагай [...] «Радиофикациин [...] асуудалнууд» — ко[...] циһээ тэмдэглэлнүүд [...] рынь Л. Булдаева).

Дүрбэдэхи хууда[...] «Жэгүүртэ баатар[...] А. М. Шептэгай [...] «Уран шүлэгэй до[...] рэ» — М. Гентуевэй [...] гүүд. Соносхолнууд.

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ

Манай адрес, телефонууд

Индекс: 670000. г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Телеф[...] секретариат — 2 66 76 приемная — 2 54 93.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР